Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 7 июль
ПАЙШАНБА
№ 154 (4.350).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ИНҚИЛОБИЙ ЯНГИЛАНИШНИНГ ЛЕНИНЧА ЙЎЛИДАН

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ЯКУНЛАРИГА ДОИР

Москва Кремлининг Съездлар саройида тўрт кун давом этган қизғин баҳс-мунозараларга якун ясалди. Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ишини тамомлади. Делегатлар, жумладан Ўзбекистондан борган 178 вакил ўз иш жойларига қайтиб келди. Анжуман ҳар бир иштирокчисининг, коммунистлар, ҳамма совет кишиларининг фикру хаёли, орзу интилишлари М. С. Горбачевнинг докладига, нотиқларнинг нутқларида кўтарилган муаммоларга, якдилона қабул қилинган якуний ҳужжатларга қаратилган. Шуни комил ишонч билан айтиш мумкинки, ленинча донишмандлик, партиявий омилкорлик, большевикча ошкоралик, дўстона танқид ва ўз-ўзини танқид, социалистик демократия, масалалар ечимидан бевосита манфаатдорлик руҳияти жиҳатидан мазкур йиғин бундан илгари мисли кўрилмаган, бундай бўлиши ҳатто унчалик кутилмаган эди. Партиямиз, жамиятимиз ҳозирги куни, яқин ва олис келажагимиз муаммолари хусусида шу қадар жонкуярлик билан сўз юритилдики, шунинг ўзиёқ мамлакатда қайта қуришнинг маънавий муҳити қизғинлашиб, ўткирлашиб, соғломлашиб, дадиллашиб бораётганидан далолат берди.

М. С. Горбачевнинг «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида»ги доклади, конференциянинг бошқа ҳужжатлари марксча-ленинча назарнёт ҳамда амалиёт хазинасига қўшилган бебаҳо ҳисса бўлди. Чунки тараққиётимизнинг ҳозирги ҳолати, турғунлик йиллари асоратларидан қутилиш йўлларини қидириш, экономикани, турмушни, маданиятни, ижтимоий жабҳаларни тубдан янгилаш, одамлар ҳаётини фаровон, кайфиятини аъло даражага кўтариш, уларнинг истиқболга комил ишончларини алангалантириш йўллари Ленин ғоялари, унинг кўрсатмалари, доҳиёна таълимоти мезонига мувофиқ белгилаб берилди.

Умумпартия конференцияси роса қирқ етти йиллик танаффусдан сўнг чақирилишининг ўзиёқ КПСС, унинг ленинчи Марказий Комитети улуғ Ильичимиз боқий анъаналарини тиклаётганлигидан, партия XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётганлигини қаттиқ назорат остига олганлигидан дарак беради. Анжуманда 1985 йил апрелидан бошланган қайта қуриш, янгиланиш, демократия, ошкоралик жараёни дастлабки якунлари, қилинган ишларни ривожлантириш ҳамда чуқурлаштириш, туб иқтисодийислоҳотни изчил амалга ошириш, жамиятнинг интеллектуал, маънавий имкониятларини фаоллаштириш, халқаро муносабатларни демократиялаштириш, сиёсий системани ислоҳ этиш, КПСС раҳбарлик фаолиятини, унинг ички турмушини такомиллаштириш ва ҳоказо масалаларга доир саволларга жавоб қидирилди ҳамда топилди.

КПСС Бутуниттифоқ XIX конференцияси қабул қилган резолюциялар ўз моҳияти жиҳатидан шу куннинг талабларига шу қадар моски, улар билан танишганингизда партиямизнинг ақл-заковатига, донолигига, етилиб турган муаммоларни кўра ва еча билишига тан берасиз. «Мамлакат сиёсий системаси ислоҳотини амалга оширишга оид кечиктириб бўлмайдиган баъзи тадбирлар тўғрисида»ги резолюция айниқса долзарбдир.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг бошқа резолюциялари ҳам жамиятимиз ҳаётининг ўткирлашиб турган қирраларига дахлдор бўлиб, уларнинг иқтисодий, сиёсий, идеологик, ижтимоий моҳияти бекиёсдир. «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида»ги резолюция кундалик ҳаётимизга, беш йиллигимиз тақдирига дахлдорлиги билан ажралиб туради.

Совет жамиятини демократиялаш ва сиёсий системани ислоҳ қилиш; бюрократизмга қарши кураш; миллатлараро муносабатлар; ошкоралик; ҳуқуқий ислоҳот... Буларнинг ҳар бири бўйича қабул қилинган резолюциялар партиямиз тарихида чин маънодаги янгилик бўлиб, КПСС, унинг Марказий Комитети, Сиёсий бюро олиб бораётган кенг қамровли фаолиятнинг тимсолидир.

Конференция тугади. Унинг кўрсатмаларини амалга ошириш бошланди. Ҳамма жойда бўлганидек Совет Ўзбекистони коммунистлари, барча меҳнаткашлари анжуман ҳужжатларини зўр қизиқиш, бевосита манфаатдорлик билан ўқиб-ўрганмоқдалар, уларни амалий ҳаракат учун дастуриламал деб билмоқдалар. Делегатлар билан учрашувлар жонли мулоқотга, баҳс-мунозараларга, тортишувларга айланмоқда. Шу аснода одамлар тараққиётимизга дахлдор масалаларни ўртага қўймоқдалар, ечмоқдалар, янги марраларни белгиламоқдалар.

Республикамиз партия ташкилоти олдида конференция якунлари муносабати билан ғоят улкан, беҳад масъулиятли кўпдан-кўп вазифалар турибди. Аввало М. С. Горбачев докладини, матбуотда босилган саккизта резолюциянинг ҳар бирини, делегатларнинг нутқларини омма орасида кенг тарғиб этиш, тушунтириш, партия анжумани ғояларини коммунистлар, ҳар қайси меҳнаткаш онгига, шуурига сингдириш зарур. Бунинг учун тарғибот-ташвиқот муассасаларининг ходимлари партия комитетлари билан биргаликда ана шу ҳужжатларни қўлга қалам олган ҳолда синчиклаб ўқиб чиқишлари, халқ хўжалиги, социал-маданий ҳаётнинг ҳар бир тармоғи олдида турган масалаларни белгилаб чиқишлари керак.

Республикамиз экономикаси тараққиётини белгиловчи индустрия тармоқларидаги, капитал қурилиш, транспорт, алоқа, аҳолига хизмат кўрсатиш жабҳаларидаги иш суръати ҳам, сифати ҳам талабга жавоб бермаётганлигини таъкидламоқчимиз. Бинобарин иқтисодий ислоҳот афзалликларидан тўлатўкис фойдаланиш, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, ўзини ўзи бошқариш, ўз харажатларини ўзи қоплаш сиёсатини изчил ўтказиш талаб этилади. Бунда партия ташкилотлари таъсиридан ҳам, коммунистлар авангардлигидан ҳам, инженерлик фикри салмоғидан ҳам унумли фойдаланиш керак.

М. С. Горбачев докладида бошқа айрим республикалар қатори Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида турғунлик ҳолатлари сақланиб қолаётганлиги алоҳида таъкидланди. «Демак, — деди Михаил Сергеевич, — кўп нарса ишга ёндашувга, раҳбарликнинг омилкорлигига, хўжаликни янгича юритиш маҳоратига боғлиқ».

Бу ҳақиқатни тан олишимиз, хулоса чиқаришимиз, аҳволни тузатишнинг таъсирчан чораларини белгилашимиз зарур. Ахир ана шундай фикр биринчи маротаба билдирилаётгани йўқ. Михаил Сергеевич Тошкентга қилган ҳар иккала сафари пайтида ҳам партия ташкилоти эътиборини худди шуларга қаратганди. Хўш, қандай ўзгариш рўй берди! Холисанилло айтадиган бўлсак бирмунча иш қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети агросаноат комплекси ишлаб чиқаришини ривожлантириш масалаларини кун тартибига қатъий қилиб қўйди. Деҳқончилик, аввало пахтачилик, жамоат чорвачилиги, озиқ-овқат таъминоти билан боғлиқ бошқа қирралар тараққиётига доир мукаммал қарорлар қабул этилди. Дастлабки ижобий силжишлар чорвачиликда, озуқакорликда, пиллачиликда кўзга ташланмоқда. Лекин умуман олсак қарорларнинг ижрочига етиб бориши кўнгилдагидек эмас, етиб боргандан сўнг эса бажарилиши қийин бўлаяпти. Нега! Сабаб шуки, жойлардаги партия, совет, хўжалик органлари, айниқса область агросаноат комитетлари ва РАПОлар, колхоз ҳамда совхозларнинг раҳбарлари ҳамон эскичасига ишламоқдалар, давр руҳини илғаб олиш маҳоратини эгалламаётирлар. Юқоридан буйруқ кутиш, турли ташкилотларга сон-саноқсиз маълумотлар жўнатиш, ўринли-ўринсиз йиғилишлар ўтказиш, деҳқоннинг, чорвадорнинг ички ишларига ҳадеб аралашавериш — буларнинг ҳаммаси жиддий тўсиқлардирки, уларни йўлдан олиб ташламас эканмиз олға томон собит қадам қўйиш амри маҳол.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришидаги йўлимиз аниқ ва равшан: тўла хўжалик ҳисоби; пудрат, пудрат ва яна пудрат; кооперацияга, ижарага кенг имкон яратиш; иқтисодий ишларни, жумладан чек усулини такомиллаштириш; ҳақ тўлашни, моддий рағбатлантиришни биринчи ўринга қўйиш, бунда хасислик дардидан қутилиш, бошқача айтганда кўп, яхши ишлаган кўпроқ ҳақ олишини таъминлаш устида ўйлаш; тежамкорликка алоҳида эътибор билан қараш ва ҳоказолар.

Агросаноат комплексининг қайта ишлаш тармоқлари ҳамон турғунлик ҳолатини бошдан кечирмоқда. Бу тармоқ мутасаддилари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси қарорларини қониқарсиз бажаришаяпти. Оқибатда эса деҳқоннинг, чорвадорнинг, соҳибкорнинг, миришкорнинг пешона тери эвазига етиштирилган маҳсулотлар нобуд бўлмоқда. Бундай масъулиятсизлик, бепарволик кайфияти билан келиша олмаймиз. Конференция ҳужжатларини ўқиб-ўрганаётган коммунистлар бу тоифадаги раҳбарларга қарата «ишни эплай олмадингизми, ўринни бўшатиб қўйинг» деб дангал айтмоқдалар. Бизнингча, шундай қилинса адолатли бўлур эди.

Республика партия ташкилоти олдида маорифни, таълим-тарбиянинг ҳамма босқичларини ислоҳ қилишдек, соғлиқни сақлаш жабҳасини тубдан қайта қуришдек, қишлоқда турмуш маданиятини алифбесидан бошлаб шакллантиришдек, бошқа социал масалаларни ечишдаги мураккабликларни енгишдек, инсон онгини қайта қуриш талабларига, ошкоралик шароитига мослаб шакллантиришдек, бурчга муносабатни батамом ўзгартиришдек ва яна қанчадан-қанча вазифалар турибди. Уларни Марказий Комитетнинг, республика ҳукуматининг қарорлари билангина бажариш амри маҳол. Ҳамма гап шундаки, қарорларни ижро этувчи коммунистлар, меҳнаткашлар оммаси уюшқоқлик кўрсатишлари, партия ташкилотимиз кўрсатмаларини оғишмай рўёбга чиқариш устида жон куйдиришлари керак.

Шу кунларда улкан оқ олтин хирмони учун қизғин кураш бормоқда. Ғалла ўримйиғими ниҳоясига етаяпти. Боғ-роғларда, пайкалларда пишиқчилик. Озуқа тайёрлаш авжида. Хуллас, қишлоқ аҳлининг қўли қўлига тегмайди. Агросаноат комплексидаги жамики ишларни рисоладагидек такомилига етказиш, бунёд этилган ҳамма нарсани йиғиштириб олиш, қайта ишлашга, эл дастурхонига тақдим этиш беш йиллигимиз учинчи йили топшириқларини бажаришнинг мустаҳкам гаровидир. Конференция ғояларини иқтисодий кўрсаткичлар, сиёсий-тарбиявий, идеологик тадбирлар билан мустаҳкамлаш республикамиз коммунистларининг, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, халқ зиёлиларининг, бутун партия ташкилотимизнинг ватанпарварлик бурчидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

ЎЗБЕКИСТОН ҚОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИНИНГ ШУ ЙИЛ 7 ВА 11 ИЮНЬ СОНЛАРИДА БОСИЛГАН «ХАЛҚНИНГ БУЮҚ БОЙЛИГИ», «ИЧАР ОШИНГ ҲАЛОЛ БЎЛСИН» МАҚОЛАЛАРИ ТЎҒРИСИДА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛДИ.

Қарорда таъкидланадики, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ветеранлари — Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли ва Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозларининг раҳбарлари М. Рўзматов билан М. Исматовнинг пахтачиликни бутун чоралар билан интенсивлаш, меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашни такомиллаштириш ҳисобига пахтачиликда туб бурилиш қилиш ҳақида мазкур мақолаларда баён қилинган таклифлари ва хулосалари тармоқни ривожлантиришдаги қолоқликни бартараф этишда муҳим аҳамиятга эга бўлиб, ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва оммалаштиришга арзийди.

Область ва район партия комитетларига, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетига Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли ва Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозларининг тажрибасидан фойдаланиб, пахтакорлар ўртасида олиб бориладиган ташкилотчилик ва сиёсий ишларни суғорила диган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини анча оширишга, эртапишар мўл пахта ҳосили етиштириб, уни ўз кучлари билан сира нобуд қилмай йиғиштириб олишга қаратиш тавсия этилди.

Йиғим-теримга тайёргарлик ва уни уюшқоқлик билан ўтказиш масалалари агросаноат комитетлари ва бирлашмалари, колхозлар ва совхозларнинг партия ташкилотлари, раҳбарлари ва мутахассислари ишида алоҳида ўрин тутиши лозим. Пахта териш машиналари ва бошқа техникани дала ишларидан бўшаши биланоқ ремонт қилишни ҳамма жойда амалда жорий этиш лозим. Инженер-техник хизматчилар, барча ремонтчилар ва механизаторлар куч-ғайратини пахта териш машиналарини тахт қилиб қўйишни шу йил 1 августгача тугаллашга, ҳар бир терим агрегати икки сменада ишлатилиши учун уларни механик-ҳайдовчилар билан таъминлашга, шу йилнинг ўзида машиналар билан ҳосилнинг камида 60 процентини териб олиш мақсадида етишмаётган механизаторларни ўқитиш учун қўшимча курслар ташкил этишга сафарбар қилиш зарур.

Илғор хўжаликларнинг ғўза баргини заҳри камроқ препаратлар билан тўктириш, пахта теримида қатнашувчи колхозчилар ва совхоз ишчиларини моддий рағбатлантириш чораларини кўриш практикасини кенг оммалаштириш тавсия қилинди.

Бошланғич партия ташкилотларига ўз куч-ғайратларини пахтакорларнинг меҳнатдаги активлигини оширишга, улар меҳнатни ташкил этишнинг пудрат формаларини ва ишдаги хўжалик ҳисоби муносабатларини ўзлаштириб олишларига қаратиш топширилди. Бу эса ҳар бир меҳнатчига ўз иш ҳақи шаклланишига, ишлаб чиқариш ҳажми ва маҳсулот сифатига таъсир ўтказиш имконини беради, шунингдек уларда ернинг ҳақиқий хўжайини туйғусини уйғотади.

Жавзода кун санаган ғўза саратонда сония санайди. Шу боисдан Хатирчи районидаги Карл Маркс номли колхоз пахтакорлари ниҳолларни оби-тобида парвариш қилмоқдалар. Беллашувда механизатор Шоди Ҳасанов пешқадам. У ҳар куни 7—8 гектар пайкалга сифатли ишлов бераяпти.

СУРАТДА: мусобақа ғолиби Шоди Ҳасанов.

А. ЭЛМУРОДОВ фотоси.

ЗЎР ҚИЗИҚИШ

Жалолқудуқ районидаги Ильич номли совхознинг меҳнат коллективларида Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материаллари тўғрисида суҳбатлар ўтказилмоқда. Ўн йилдан буён ғайрат билан ташвиқотчилик қилаётган 23-ўрта мактаб ўқитувчиси Я. Худойбердиев деҳқонлар билан биргаликда М. С. Горбачевнинг конференциядаги докладини батафсил муҳокама қилди. Деҳқонлар КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг докладига ниҳоятда юксак баҳо бердилар.

— Совхозимиз меҳнаткашлари коммунистларнинг Бутуниттифоқ анжумани ишини катта қизиқиш билан кузатиб бордилар, — дейди партия комитетининг секретари А. Матмуродов. — Конференцияда кўтарилган масалалар бизга ҳам бевосита тааллуқлидир. Ҳар бир кишининг қайта қуришда фаол иштирок этиши лозимлиги, умумий ишга конкрет ҳисса қўшиши зарурлиги батамом равшандир.

«Билим» жамияти бошланғич ташкилотининг аъзолари, пропагандистлар, агитаторлар, мутахассислар меҳнаткашлар ўртасида конференция материалларини ташвиқ қилмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ПИЛЛАЧИЛИК: тарозида тортиб кўрилгач...

Узбекистон ССР Агросаноат давлат комитети ипакчилик бош бошқармаси МАЪЛУМОТЛАРИ

Областлар	1988 йил пилла тайёрлаш планининг бажарилиши (процент ҳисобида)	Ҳар қути уруғдан олинган ҳосил (килограмм)
1. Бухоро	145,0	70,4
2. Сурхондарё	135,6	58,9
3. Қашқадарё	134,3	67,4
4. Навоий	125,4	62,2
5. Наманган	124,5	66,9
6. Жиззах	124,4	61,0
7. Фарғона	120,5	73,8
8. ҚҚАССР	119,4	60,4
9. Сирдарё	117,7	54,8
10. Тошкент	117,1	57,3
11. Андижон	116,4	72,8
12. Самарқанд	116,1	59,4
13. Хоразм	114,8	65,3

Районлар	1988 йил пилла тайёрлаш планининг бажарилиши (процент ҳисобида)	Ҳар қути уруғдан олинган ҳосил (килограмм)
1. Когон	175,5	67,2
2. Олтинсой	161,8	58,8
3. Оқолтин	161,5	65,6
4. Қоракўл	153,5	75,3
5. Денов	153,0	58,3
6. Ульянов	151,4	79,3
7. Ильич	150,8	60,1
8. Пешку	149,5	63,6
9. Вобкент	149,4	72,4
10. Комсомолобод	147,3	63,1
11. Меҳнатобод	146,7	40,0
12. Ромитан	146,5	65,3
13. Свердлов	146,4	72,5
14. Баҳористон	145,7	53,7
15. Паркент	145,0	59,6
16. Ангор	144,5	66,5
17. Шўрчи	143,7	62,7
18. Бухоро	142,7	73,1
19. Нишон	142,1	68,1
20. Усмон Юсупов	140,8	66,4
21. Дўстлик	140,0	63,7
22. Яккабоғ	139,9	71,1
23. Гагарин	138,9	57,6
24. Арнасой	138,6	62,3
25. Сариосиё	138,6	59,9
26. Шофиркон	138,4	74,4
27. Зарбдор	138,0	62,7
28. Учқўрғон	137,8	72,1
29. Ленин йўли	137,5	64,2
30. Балиқчи	137,2	83,1
31. Мирзачўл	137,1	62,1
32. Советобод	136,7	58,9
33. Ғиждувон	136,2	67,8
34. Олот	135,8	70,4
35. Пахтакор	135,8	61,0
36. Қамаши	135,1	58,5
37. Октябрь	134,7	60,2
38. Қарши	134,4	72,1
39. Уйчи	134,0	75,8
40. Ёзёвон	133,3	79,6
41. Чироқчи	133,1	62,6
42. Қумқўрғон	133,0	57,6
43. Ғаллаорол	131,8	59,5
44. Хўжайли	131,7	64,3
45. Шаҳрисабз	131,7	67,8
46. Тўрақўрғон	131,5	69,8
47. Ғузор	131,3	60,1
48. Косон	131,2	68,2
49. Термиз	131,2	57,8
50. Хатирчи	131,1	60,0
51. Муборак	130,0	57,2
52. Китоб	129,3	65,7
53. Қизилтепа	128,4	65,3
54. Чортоқ	127,0	64,5
55. Бувайда	126,9	78,3
56. Жарқўрғон	126,9	56,6
57. Задарё	126,9	60,2
58. Бекобод	126,8	66,8
59. Ғалаба	126,7	55,1
60. Киров	126,1	72,1
61. Норин	126,0	67,7
62. Наманган	125,5	68,9
63. Чиноз	125,5	63,9
64. Боёвут	125,3	59,0
65. Деҳқонобод	124,4	48,7
66. Пискент	124,4	61,3
67. Комсомол	123,5	51,2
68. Бахмал	123,0	51,6
69. Иштихон	123,0	64,3
70. Гулистон шаҳри	122,5	46,2
71. Тошлоқ	122,5	78,9
72. Навбаҳор	122,0	58,1
73. Боғдод	121,7	75,5
74. Оржоникидзе	121,6	58,3
75. Каттақўрғон	121,1	61,7
76. Пахтачи	121,1	68,0
77. Косонсой	120,9	69,2
78. Риштон	120,7	73,8
79. Қувасой шаҳри	120,2	66,6
80. Тўрткўл	120,2	62,2
81. Ленинград	120,0	71,1
82. Бўз	119,9	65,4
83. Зомин	119,7	55,0
84. Ленин	119,6	71,3
85. Ўзбекистон	119,6	70,6
86. Ворошилов	119,4	57,5
87. Элликқалъа	119,4	58,5
88. Оқдарё	119,2	56,6
89. Беруний	119,2	59,0
90. Шеробод	119,2	56,4
91. Гулистон	119,0	60,9
92. Избоскан	119,0	74,3
93. Коммунистик	118,9	68,9
94. Пайариқ	118,6	63,0
95. Қўрғонтепа	118,5	77,4
96. Навоий	118,4	73,6
97. Москва	118,1	81,6
98. Қува	118,0	76,3
99. Хонқа	117,9	66,1
100. Хива	117,8	63,6
101. Жиззах	117,7	63,0
102. Олтиариқ	117,4	74,0
103. Охунбобоев	117,4	74,7
104. Бўка	117,2	54,4
105. Хўжаобод	117,1	68,3
106. Амударё	116,9	60,6
107. Булунғур	115,9	54,8
108. Олтинкўл	115,8	73,1
109. Янгиариқ	115,2	66,7
110. Оҳангарон	115,1	48,8
111. Самарқанд	115,1	62,0
112. Боғот	115,0	65,7
113. Қўшкўпир	115,0	66,9
114. Нарпай	114,9	58,7
115. Нурота	114,6	52,8
116. Фориш	114,6	61,0
117. Гурлан	114,4	65,0
118. Ҳазорасп	114,2	65,3
119. Янгибозор	113,6	61,2
120. Фрунзе	113,1	64,4
121. Шовот	112,9	65,9
122. Янгийўл	112,9	53,3
123. Фарғона	112,8	72,5
124. Поп	112,7	56,2
125. Янгиқўрғон	112,3	64,3
126. Ўрта Чирчиқ	111,6	55,0
127. Қўшработ	110,9	57,6
128. Оққўрғон	110,7	54,2
129. Урганч	110,5	67,2
130. Чуст	110,4	61,2
131. Андижон	110,3	67,8
132. Пахтаобод	109,5	68,4
133. Калинин	109,4	49,7
134. Большевик	109,0	55,7
135. Ургут	108,1	58,2
136. Жомбой	107,1	52,4
137. Паст Дарғом	107,0	50,0
138. Ховос	105,6	39,6
139. Жалолқудуқ	105,5	69,8
140. Марҳамат	104,7	66,3
141. Сирдарё	102,5	50,0
142. Бойсун	102,1	47,3
143. Бўстонлиқ	102,0	56,7
144. Тошкент	101,3	52,4

БИЗНИНГ ШАРҲ

Пилла тайёрлаш мавсумининг серташвиш кунлари ортда қолгандан кейин ушбу маълумотларни газетхонлар эътиборига ҳавола этишни маъқул кўрдик. Уларда йиллик планнинг бажарилиши ва ҳар қути қурт уруғи ҳосилдорлиги акс эттирилган. Зотан, кумуш тола етиштиришдаги асосий кўрсаткичлар деярли шулардан иборат. Марҳамат, танишинг: ҳар бир область, район республика миқёсида қандай мавқени эгаллаганини шу маълумотлардан билиб олиш мумкин. Бу рақамлар мулоҳаза юритиш учун ахборотдир.

Ҳар бир нарса қиёслан ганда аниқ баҳосини олади. Масалан, алоҳида ҳолатда олганда Ховос, Бойсун районларида ҳам кўп қатори йиллик план ошириб бажарилган. Лекин хом ашё ҳосилдорлиги мутаносиб равишда 39,6 ва 47,3 килограммни ташкил этиши ҳеч кимни, ҳатто ўша районларнинг раҳбарларини ҳам қониқтирмаса керак. Ваҳоланки, республикамизнинг Бувайда, Тошлоқ, Ёзёвон, Балиқчи каби районларида бунга нисбатан деярли икки баравар юқори ҳосилдорликка эришилганлигини кўриб турибмиз.

Ҳа, бир қарашда ушбу маълумотларда ҳамма нарса акс этгандек. Аслида эса энг муҳим жиҳат — ўша рақамларни яратган кишилар ҳақида ҳеч нарса дейилмаган. Республика кумуш тола хирмонига самарали ҳисса қўшган миришкорлар номини санаб бериш ўта мушкул. Лекин шундай бўлса-да «Қишлоқ ҳақиқати»га оқиб келаётган хат-хабарларга таяниб, уларнинг баъзилари ҳақида икки оғиз илиқ сўз айтгимиз келади. Зеро, бу йилги мавсумда пиллачиларни мадҳ этувчи мактўблар миқдори ҳам етиштирилган ҳосил сингари баракали.

Олтиариқ районида бу йил пилла ҳосилдорлиги 74 килограммни ташкил этди. Бу ютуққа «Комсомол» колхози миришкорлари салмоқли улуш қўшганликларини қишлоқ мухбирлари А. Нурматов ва Н. Ҳошимов хабар қилишган. Бу ерда 120 қути қурт уруғи рисоладагидек парваришланганлиги туфайли юксак хирмон яратилди. Файзихон Мирзакаримова, Сожида Маматова, Турдихон Абдуолимова, Ҳалима Асқарова каби тажрибакор пиллачиларнинг номларини бугун зўр мамнуният билан тилга оламиз. Самарқанд областидаги Пахтачи райони кумуш тола бунёдкорлари пландаги 270 тонна ўрнига 327 тонна ҳосил топширдилар. Тошбуви Қаландарова, Муаззам Эргашева, Муяссар Қодирова, Саида Примова, Сарвар Эргашева сингари асл миршкорлар Охунбобоев номли колхознинг ифтихори эканликларини газетхон Э. Тонготаров хабар қилади.

Пилла мавсумини бошлаб берувчи Сурхон замини азаматлари ҳар йилдагидек бу сафар ҳам курашнинг олдинги сафларида боришди. Термиз районида 130 тонна эмас, 170,4 тонна кумуш тола етиштирилди. Бу муваффақиятда «Октябрь 40 йиллиги» колхозидан Шарофат Эшмуродова, Хосият Ражабова, Жданов номли колхоздан Марзия Қурбонова, «Намуна» колхозидан Ойсоат Эргашева каби олийҳиммат пиллачиларнинг катта хизматлари борлигини редакцияга қишлоқ мухбири А. Усмонов ёзиб юборган. Бу йил Ульянов райони ялпи хирмонда ҳам, ҳосилдорлик борасида ҳам Қашқадарё областида биринчи ўринни эгаллади. Республика районлари орасида эса олтинчи ўринда турибди. Жиддий ўсиш бу. Ана шундай ижобий силжишга «Москва» совхози қандай улуш қўшган бўлса, хўжалик хирмонининг юксалишига йигирма икки йилдан буён қурт боқиб келаётган онахон Ражаб Қурбонованинг шунча ҳиссаси бор — бу ҳақда И. Баҳодиров, О. Мирзаев каби жамоатчи мухбирларимиз ёзиб юборишган.

Ваъдага вафодор бундай пиллачиларнинг муборак номларини ҳар қанча эъзозласак оз. Айни пайтда редакция кумуш тола мавсумида фаоллик кўрсатган муаллифларга ҳам миннатдорчилик билдиради.

Ошкоралик бугунги куннинг энг узвий жиҳатига айланди. Ушбу маълумотларнинг эълон қилиниши ҳам тармоқда ҳақиқий аҳволни рўй-рост ифодалашнинг бир намойиши. Бу рақамларнинг мағзини чақиш, имконият ва ниятни чамалаш, улардан тўғри хулосалар чиқариш билимдон мутахассисларимиз, хўжаликларнинг раҳбарларига ҳавола.

АНЖУМАНДА БУТУН МАМЛАКАТ ИШТИРОК ЭТДИ

ЖУМЛАДАН ТОШКЕНТ ОБЛАСТИНИНГ БЎКА РАЙОНИ КОММУНИСТЛАРИ, ДАЛАЛАРИ ВА ФЕРМАЛАРИНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ ҲАМ

Михаил Сергеевич Горбачевнинг «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида» Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида қилган доклади, делегатларнинг нутқлари, анжуман қарорлари турли ижтимоий гуруҳга мансуб, ҳар хил касб-кордаги ва ёшдаги кишиларнинг ўзаро суҳбатларида асосий мавзу бўлиб турибди. Барча миллатларнинг вакилларини сиёсий-иқтисодий ўзгартишлар жараёнини қандай чуқурлаштириш, бунда сўзсиз муваффақиятга эришиш, демократия ҳамда ошкоралик йўлидаги тўсиқларни олиб ташлаш учун нималар қилиш муаммолари қизиқтирмоқда. Таъбир жоиз топилса масаланинг қизиғида бўкаликлар билан ўтказилган мулоқотлар давомида уларнинг ҳар бири докладдаги қоидаларни, хулосаларни чин дилдан қабул этганликларини, коллектив маслаҳатига қўйилган масалалар ҳаммани қизиқтираётганлигини, партиявий анжуман якунлари нималарни тақозо этишига одамлар бефарқ қарамаётганликларини сездим.

Бўка кўпгина кўрсаткичлар бўйича одатдаги районлардан бири. Тўғри, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача бошоқли дон етиштириш йиллик, гўшт, сут тайёрлаш ярим йиллик планлари ошириб бажарилди. Пиллачилар яхши меҳнат қилдилар. Тошкент область партия комитетида бизга айтганларидек, Бўкада кўпгина миллатлар ҳамда элатларнинг вакиллари яшамоқдалар, астойдил ишламоқдалар. Бу ерда ҳамма ўз вазифасини шовқин-суронсиз, боплаб ўринлатишга одатланиб қолган.

Табиийки, биринчи навбатда район партия комитетига бордик. Райкомнинг биринчи секретари Хайрулла Пирнапасов кабинетида ўтирар, қўлида қалам билан газета ўқирди.

У ЖАМИЯТИМИЗНИНГ ЧИНАКАМ МАЪНАВИЙ РАҲНАМОСИ БЎЛИБ ҚОЛАДИ

деди Хайрулла ПИРНАПАСОВ КПССнинг роли ҳақида ўзи хаёлидан кечирган саволга жавобан

— Михаил Сергеевич Горбачев доклади хусусида чуқур ўйлар ва делегатларнинг нутқларини ўқир эканман, партия ходими сифатида қалбим ажиб ҳис-туйғуларга чулғанди. Конференцияда қизғин муҳокама этилган ва анжуманнинг якуний ҳужжатларида ифодасини топган масалалар партиямизнинг В. И. Ленин белгилаб берган раҳбарлик роли тобора кучайиб боришидан далолатдир. У жамиятимизнинг чинакам маънавий раҳнамоси, миллионларнинг устози бўлиб қолаверади, ҳормас-толмас идеолог сифатидаги нуфузини ҳеч шубҳасиз ҳимоя этади. Шу тариқа жамоат онгини такомиллаштириш, ривожлантириш йўлини тутиб, йўналтирувчилик ҳамда раҳбарлик вазифасини муваффақиятли бажаради. Биз, район партия комитетларининг секретарлари ўзимизнинг бевосита ишимиз — кишиларни сиёсий жиҳатдан тарбиялашдек бурчимизни адо этиш учун кўпроқ имкониятларга эга бўламиз.

Чиндан ҳам ҳозирги район партия комитетининг секретари ким ўзи? Жамиятда унинг зиммасига қанақа юк ортилган? У, очиғини айтганимизда ҳар куни турли қиёфаларда кўринади: баъзан агроном, айрим пайтларда тайёрловчи, бир вақт қарабсизки психолог, гоҳида бюрократ ёки, аксинча, бюрократга қарши курашчи ва ҳоказо. Бунинг сабаби аниқ. партия кўп жиҳатдан ҳам давлат, ҳам совет ташкилотлари, бошқа маҳкамалар ҳамда уюшмалар бажарадиган ишларни хоҳлаб-хоҳламай зиммасига олиб қўйди, бинобарин боягиларнинг ҳаракат ва таъсир доираси чекланиб қолди. Оҳори тўкилмаган бир мисол. Районда ҳурмат қозонган колхоз раисларидан бири яқинда менинг ҳузуримга кириб, иккита янги культиватор ажратиб беришимни сўради. Мен техника тақсимоти билан райком эмас, РАПО шуғулланади деб айтдим. «Ие, бу қанақаси, — ҳайрон бўлди у ва ўз сўзида туриб олди, — ҳеч бўлмаганда бир оғиз айтиб қўйинг, РАПОга телефон қилиб қўйсангиз кифоя».

Ҳа, айтгандай, РАПОнинг структураси ҳақида. Бугунги тузилиши билан у хўжаликларга дурустроқ фойда келтириши амри маҳол деб ўйлайман. Чунки район агросаноат бирлашмаси кенгаши мутахассисларининг маоши колхоз ва совхозларда ишлайдиганларникига нисбатан кам. Демак, тажрибали мутахассис мазкур бирлашмага ўз ихтиёри билан ишга келмайди. Бундан чиқадики, РАПОдаги ходимлар ўз ишининг юқори малакали усталари эмас, бинобарин хўжаликларга сезиларли ёрдам кўрсатишдан ожиздирлар. Шундай хулоса чиқариш мумкин: бошқарувнинг мазкур бўғинини ё умуман тарқатиб юбориш, ёки уни тенг ярмига қисқартириб, қолганларининг маошини ошириш лозим. Шундай қилинганда РАПОда ишлаб чиқариш турли тармоқларининг ҳақиқий ишбилармонлари тўпланишади.

Менинг фикримча район партия комитети қишлоқ хўжалиги бўлимини халқ депутатлари район Совети ижроия комитети тасарруфига ўтказиш керак. Шунда у ҳақиқий ўрнини топган бўлади, негаки эндиликда Советлар жамият ҳаётида ҳақиқий ижрочилик вазифасини бажарадилар.

Конференцияда партияга кимларни ва қандай қилиб олиш хусусида кўп гапирилди. Мен қатор йиллар давомида район партия комитети ташкилий бўлими мудири лавозимида ишлаганман. Шуни яхши биламанки, яқин пайтларгача КПСС сафига кимлар қабул этилиши аниқравшан белгилаб бериларди. Бошланғич партия ташкилотларига йил давомида хотин-қизлардан, колхозчилардан, ишчилардан, зиёлилардан неча кишини ўтказишни топширардик. Эндиликда бундай номақбул йўлга батамом тўсиқ қўйилди. Бизда, масалан, партияга кирувчи кандидатларни танлашнинг икки йиллик системаси ишлаб чиқилган.

Х. Пирнапасовнинг таржимаи ҳолидан сатрлар: 1945 йилда туғилган, туркман, олий маълумотли, 1967 йилдан КПСС аъзоси, уйланган, тўрт фарзанди бор, «Ҳурмат белгиси» ордени соҳиби.

ИШОНЧНИ ОҚЛАЙ ОЛМАДИНГМИ, ЎРИННИ БЎШАТИБ ҚЎЙ!

деб ҳисоблайди район ремонт-эксплуатация ишлаб чиқариш бирлашмаси экскаваторчиси В. А. ДЕМЧЕНКО

— Партиямиз ниҳоят раҳбарликнинг ленинча принциплари ва усулларини қўлланишга қайтаётганлиги оддий ишчи сифатида мени ғоят қувонтиради, — деди Владимир Алексеевич. — Бунда биринчи ўринга халқ фикри ва хоҳиш-иродаси қўйилаётгани диққатга сазовор.

Кейинги уч йилда районда кўп нарса ўзгарганлигини кўриб турибман. Мен ишлаётган ташкилотнинг ўзи, очиғини айтсам, қайта қуриш фарзанди ҳисобланади. 1987 йилнинг февралида районда «Ташоблмелиоводстрой»нинг 6-ПМКси мавжуд эди, бунинг устига район суғориш тармоқлари бошқармаси ҳам ҳукмини ўтказарди. Ҳар иккаласи битта ишни — ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш билан боғлиқ юмушларни бажарарди. Уларни бирлаштириб, ягона, кучли ташкилот тузилди. Бошқарув ходимлари сони деярли икки баравар қисқарди., Эндиликда у ярим йиллик топшириқни ошириб бажарди, аввалги икки пудратчи шу муддат давомида ўзлаштирадиганидан анча кўп, яъни 448 минг сўм маблағ ўзлаштирди. Моҳирона хўжалик юритиш деб ана шуни айтадилар!

Лекин муаммолар ҳам йўқ эмас. Моддий-техника таъминоти турғунлик йиллари даражасидан ошиб кетган эмас дейдиган бўлсам ҳақиқатнинг юзига тескари қараман бўламан. Яъни, бу жиҳатдан аҳволимиз оғир. Экскаваторлар ва бульдозерларнинг эҳтиёт қисмлари йўқ эди, ҳозир ҳам йўқ. Ёнилғи-мойлаш материаллари етишмасди, бугун ҳам етишмайди. Шуларнинг оқибатида ер қазиш машина-механизмлари тез-тез бекор туриб қолмоқда, бундай ҳоллар бутун смена давомида ҳам рўй бераяпти. Бирлашмамизга ва иш жойларига область суғориш тармоқлари бошқармасидан, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигидан раҳбарлар ташриф буюришларини инкор этолмайман. Аммо бундан не фойда? Улар бизнинг талабларимизни эшитишади, фикрларимизга қўшилишади, ваъда-воиз қилишади-да, жўнаб кетишади. Уларнинг исми-шарифларини эслаб қолсанг бўлгани. Ваъданинг ижроси эса таъминланмайди.

Бундай аҳвол қачонгача давом этиши мумкин! Раҳбар дегани важ-корсонлар пардасига ўралиб қоладиган, ишчилар манфаатини кўзламайдиган бўлса, яхшиси ўринни бўшатиб бергани маъқул.

В. А. Демченко таржимаи ҳолидан сатрлар: 1941 йилда туғилган, рус, 28 йиллик механизаторлик фаолиятига эга, 1973 йилдан партия аъзоси, район партия комитети аъзолигига кандидат, район коммунистларини аттестациядан ўтказиш комиссияси аъзоси, уйланган, уч фарзанди бор.

БИЗНИНГ ЎРНИМИЗГА ЁКИ БИЗ УЧУН ҲЕЧ КИМ ИШЛАМАЙДИ

Т. ҲАМРОҚУЛОВА, пахта тозалаш заводи партия ташкилотининг секретари

— Конференциядаги докладда ва КПСС раҳбарлик фаолиятини демократиялаш ҳақидаги резолюцияда бошланғич партия ташкилотлари роли ҳамда масъулиятини кучайтириш, уларнинг ишини фаоллаштиришга катта аҳамият берилган. Шундай бўлиши ҳам керак. Чунки бошланғич ташкилот меҳнат коллективининг сиёсий негизи ҳисобланиб, унинг сўзи қайта қуришда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Партияда ва жамиятда ошкоралик муҳити вужудга келтирилаётган, ташаббускорлик, мустақиллик, гражданларча фаоллик рағбатлантирилаётган ҳозирги пайтда бунинг ҳикмати ўзгача.

Ана шу партиявий талаблар бизга ҳам бевосита тааллуқли. Гап шундаки, яқин ўтмишда пахта тайёрлашда рўй берган номуносиб ҳолатлар бизнинг заводимиз ишига, коллективдаги маънавий муҳитга салбий таъсир кўрсатди. Камчиликлар аста-секин бартараф этилмоқда, яхшилик томон ўзгариш рўй бераётганини кўриб турибмиз. Айтайлик, корхонамиз пахтани қайта ишлаш топшириқларини мунтазам бажараяпти. Июлда 1987 йил ҳосилини қўлдан чиқариб бўламиз. Шу билан бирга янги мавсумга тайёргарлик кўрилаяпти.

Ҳамма нарса силлиқ бораётгандай кўринади. Лекин тола сифати партия ташкилотини ҳам, маъмуриятни ҳам, бутун коллективни ҳам ташвишлантирмоқда. У талабга, стандартга тўла жавоб бермайди. Оқибатда завод ўз маҳсулотини реализация қилишда қийинчиликларга дуч келмоқда. Ҳатто аллақачон бошланган реконструкция ҳам муаммони тўласинча ечиш имконини бермайди. Бу нарса селекционер олимларга, пахтанинг сортига ва ҳоказоларга боғлиқ.

Т. Ҳамроқулованинг таржимаи ҳолидан сатрлар: 1946 йилда туғилган, ўзбек, ўрта махсус маълумотли, 1978 йилдан партия аъзоси, тўрт фарзанди бор.

ПАХТАКОР ОБРЎСИНИ ОШИРИШ УЧУН

унинг меҳнатини чинакам рағбатлантириш зарур, деб ҳисоблайди «Кўкорол» совхози директори Р. САИДОВ

Кутганимиздек, ҳозирги қизғин дамларда, айниқса ғўза парвариши долзарб паллага кирганда биз Раҳмон Шохзодовични далада учратдик. Аниқроғи, 1-бригада пайкалларидан бирининг четида бригадир Б. Искандаров билан суҳбатлашиб турарди у.

Докладда жуда яхши айтилган: «Биз шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги иқтисодий мувозанатни қайта тиклашимиз, колхоз ва совхозларнинг имкониятларини пудрат ҳамда ижаранинг хилма-хил усулларини ривожлантириш орқали ҳар томонлама рўёбга чиқаришимиз, деҳқоннинг ердан бегоналашувини бартараф қилишимиз, уни тўла ҳокимиятли хўжайинга айлантириб, ҳар қандай буйруқбозликдан ҳимоя қилишимиз, қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш шароитини тубдан ўзгартиришимиз лозим».

Б. Искандаров ва унинг ўртоқлари худди шу асосда агросаноат ишлаб чиқариши самарадорлигини кескин ошириш мумкинлигини исботладилар. Биз, — деди у, — яқин йиллар ичида совхоз меҳнаткашлари ўз ҳаётлари ва меҳнат шароитларида рўй берадиган ўзгаришларни ҳис этишларига албатта эришамиз. Шу мақсадда меҳнатни уюштириш ва уни рағбатлантиришнинг истиқболи порлоқ кўринишлари кенг жорий қилинмоқда. Ўн бешта пахтачилик бригадаси аллақачон пудратга кўчган, қирқ оила пудратчиликка ихлос қўйган. Келгуси йили бу ташкилий усуллар оммавий ҳамда етакчи кучга эга бўлишади.

Дипломли инженер-механизатор, совхоз партия комитети аъзоси А. Ғаппорова ана шу хайрли ишни бошлаб берди. У тўрт киши бўлиб 29 гектар майдонда ғўза ўстирди. Оилавий пудрат чек системасини қўлланиш билан қўшиб олиб борилди. Натижа қанақа дейсизми? Мана, қаранг: мазкур оила 1987 йилда ҳар гектардан 32 центнердан оқ олтин топширди, 20 минг сўм ҳақ олди. Жорий йилда ўша майдоннинг ўзи оилага беш йил муддатга ижарага берилди.

Пахтакорнинг машаққатли меҳнатига ҳақ тўлаш тартибга солинган тақдирда ана шундай оилалар даромади нақадар ўсиши мумкинлигини тасаввур этиб кўринг-а! Ҳа, ҳақ тўлаш бугунги кунда пахтачиликдаги энг биринчи муаммодир. Сабзавоткорлар пахтакорларга нисбатан ҳар гектар ҳисобига қарийб уч баравар кўп даромад олишади. Ўтган йили 60 гектарда етиштирилган ерёнғоқ эвазига бундан ҳам кўпроқ фойда кўрилди. Харид нархларида бунчалик номутаносибликни адолатдан деб айтолмаймиз ва бунга тоқат қилиш мумкин эмас.

Р. Саидовнинг таржимаи ҳолидан сатрлар: 1948 йилда туғилган, ўзбек, олий маълумотли, 1972 йилдан КПСС аъзоси, совхозга уч йилдан буён директорлик қилмоқда, шунгача Карл Маркс номли колхоз правлениеси раиси эди, уйланган, беш фарзанди бор.

ҲОКИМИЯТ ҲУКУМАТГА БЕРИЛСИН

Бизнинг илтимосимизга кўра халқ депутатлари Ленин қишлоқ Совети ижрокоми раиси Э. ЖЎРАЕВ ўз таассуротларини ўртоқлашди

Мени қишлоқ Совети раиси сифатида М. С. Горбачев докладининг иккинчи қисми учинчи бўлаги беҳад қизиқтирди. Унда халқ депутатлари Советларининг ҳокимиятни тўла-тўкис бошқаришларини тиклаш вазифаси ниҳоятда ўткир қилиб қўйилган. Худди шундай бўлиши ҳам керак. Муаммога комплекс тарзда ёндашиш, уни одилона ҳал этиш зарур. Масала ижросини ярим йўлда қолдириб бўлмайди.

Мана шу ва бошқа талаблар посёлка ҳамда қишлоқ Советларига, яъни одамларнинг талаб-эҳтиёжларига ғоят яқин турган бошқарув бўғинларига бевосита тегишли деб ҳисоблайман. Лекин мазкур бўғинлар на тезисларда, на докладда негадир тилга олинган. Мен ва менинг ҳамкасбларим, докладда таъкидланганидек, бирорта ҳам хўжалик ёки социал масала Советларни четлаган ҳолда ҳал қилинмаслиги зарур деган фикрдамиз. Партия сиёсати ҳамма жабҳаларда аввало халқ депутатлари Советлари орқали рўёбга чиқарилмоғи лозим. Ҳозирча эса, афсуски, бизнинг қишлоқ Советимизни маҳсулот харид қилиш, капитал қурилиш, медицина хизмати ва бошқа соҳаларни планлаштирганда шунчаки хабардор этишдан нарига ўтишмайди.

Конференция қарорлари муносабати билан манзара ўзгаради деб ўйлайман. Шу билан бирга Советларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ходимларнинг иш ҳақини ошириш шарт. Роппа-роса 1.800 оила ўртасида иш олиб борувчи солиқчи агент ойига 80 сўм маош олишини тасаввур этиб кўринг-а!

Э. Жўраевнинг таржимаи ҳолидан сатрлар: 1940 йилда туғилган, ўзбек, олий маълумотли, уйланган.

КЕСКИН ЧОРАЛАР КЎРИЛИШИ ШАРТ

дея ҳисоблайди «Кремль» совхози пахтачилик бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. А. КОВАЛЕВА.

— Конференция материаллари билан қизиқиб танишмоқдаман, — деди у дала бошида учрашарканмиз. — Ошкоралик ва демократиялаш чиндан ҳам турмушимизни янгилади, ижтимоий фаоллигимизни, гражданлик ҳис-туйғуларимизни кучайтирди. Мен анча ёшга кириб қолдим, лекин ҳеч қачон бунақасини на кўрганман, на ўқиганман. Москвада ҳамма коммунистларни, барча совет кишиларини қизиқтираётган энг муҳим масалалар юзасидан чинакам очиқ партиявий мунозара бўлди, одамларни тўлқинлантирувчи муаммолар ечими устида бош қотирилди. Шуниси диққатга сазоворки, очиқчасига, чин виждондан, юқоридан кўрсатма кутмасдан, қалб нимани буюрса шуни гапиришгани менга маъқул тушди.

Михаил Сергеевичнинг докладида Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида турғунлик давом этаётгани ҳақидаги гапларни ўқиш биз учун оғир бўлди, албатта. Аммо танқид ҳаққоний ва ўринли. Неча йиллардирки, пахтачилигимиз бир ерда депсиниб турибди. Резервлар эса йўқ эмас. Ахир республикада ҳар гектардан 30—35, ҳатто 40 центнердан ошириб ҳосил олаётган бригадалар, звенолар озми? Қанийдики уларнинг тажрибаси кенг ёйилса-ю, тайёрлов пунктларига минг, ўн минг, минг-минг тонналаб қўшимча хом ашё топширилса!

Биз ҳаммамиз ҳисоб-китобни ўрганадиган, тийинни қадрлайдиган пайт келди.

Конференцияда маҳсулотнинг харид нархлари адолатли белгиланмаганлиги, жумладан пахтаники ниҳоятда пастлиги таъкидландики, масаланинг шу тариқа қўйилишидан хурсандман. Нархлар тартибга келтирилиши пахтакор касбининг нуфузини оширажаги шубҳасиз.

М. А. Ковалеванинг таржимаи ҳолидан сатрлар: 1930 йилда туғилган, украин, ўрта маълумотли, 1958 йилдан КПСС аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган механизатор.

ҲАҚИҚАТ ТИЛИ БИЛАН СЎЗЛАШАЙЛИК

Ҳ. ТЎРАХОНОВ, 2-«Ташоблагропромстрой» бирлашмасининг хўжаликлараро механизациялашган 17-кўчма колоннаси оператори

— Аввалambор қувончли воқеани тилга олиб ўтмоқчиман: конференция иш кўрган кунларда бизнинг пудрат ташкилотимиз 140 ўринли болалар боғчаси қурилишини ниҳоясига етказди. Бу объект планда кўзда тутилган муддатда фойдаланишга топширилди.

Механизациялашган колоннамиз 1987 йил апрелидан буён коллектив пудратда ишлаб келмоқда, шу йилнинг 1 июлидан эса тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтди. Бунга рентабель ишлаётганимиз асос бўлди: беш ой якунларига кўра 70 минг сўм фойда олдик.

Ўртоқ М. С. Горбачев докладида ёшлар ҳақида айтилган фикрлар ўртоқларим қатори мени ҳам қувонтирмоқда. «Агар биз ёшларнинг ишончини батамом қайта тиклашни истаётган эканмиз, улар билан сўзлашишни, тенгма-тенг, рўйи-рост, виждонан гаплашишни ўрганиб олишимиз ва бунда бизга фақат ҳақиқатгина ёрдам беришини ёдда тутишимиз лозим. Ҳақиқат қанча бўлса, ишонч ҳам шунча бўлади», — деган сатрларни лоқайдлик билан ўқиб бўладими, ахир?!

Докладда таъкидланганидек, ёшлар учун уларнинг фикр-ўйлари, куч-ғайратларини тўлиқ рўёбга чиқаришга, ижодий потенциални ривожлантириш ва социализм йўлида намоён этишга ёрдам берадиган шарт-шароитни, рағбатлантириш омилларини вужудга келтириш айниқса муҳимдир. Асосан ёшлар меҳнат қилаётган бизнинг механизациялашган колоннамизга тадбиқ этадиган бўлсак, бу қишлоқ қурилишларини моддий ресурслар билан таъминлашни яхшилаш зарур, деган маънони билдиради. Мен тилга олаётган муаммо янги эмас, уни ижобий ҳал этишни кўпдан буён ваъда қилиб келишади. Қурувчилар цемент, қум, шағал етишмаслигидан ёки сифати пастлигидан бекор туриб қолишларига йўл қўймаслик керак.

Ҳ. Тўрахонов таржимаи ҳолидан сатрлар: 1962 йилда туғилган, ўзбек, 1986 йилдан КПСС аъзоси, 1983 йилдан буён механизациялашган колоннанинг бетон қориш узелида оператор бўлиб ишлайди, колонна комсомол ташкилотининг секретари, район комсомол комитети бюроси аъзоси, область биринчилигида қатнашаётган «Кооператор» футбол командасида ўйнайди, уйланган, икки фарзанди бор.

НАФАС ОЛИШ ОСОНЛАШДИ

деб ҳисоблайди «Партия XIX съезди» колхозининг бош агрономи А. АШИРОВ

— Докладда қишлоқда рўй берган вазият агросаноат комплексини бошқаришда туб ўзгаришларни амалга оширишни тақозо этаяпти, деган фикрни ўқидим-у ўйланиб қолдим: шу соҳада бизда аҳвол қандай? Тўғри, ўзгаришлар йўқ эмас, аммо рўйи-рост айтадиган бўлсак, туб бурилишларга ҳали эришмаяпмиз. Ниҳоят, қишлоқ хўжалиги мутахассисларига ишонч билан қарай бошлашди. Мен агроном сифатида мана икки-уч йилдирки, қачон экиш ёки йиғиб-териб олиш ҳақида райондан буйруқ эшитаётганим йўқ. Монокультурага чек қўйилди. Эндиликда пахта билан бир қаторда 55 гектар майдонда сабзавот, 11 гектарда картошка, олти гектарда қовун-тарвуз етиштирмоқдамиз. Бу маҳсулотлар асосан ўз меҳнаткашларимиз эҳтиёжларини қондиришга мўлжалланган. Ортиқчасини эса бевосита бозорга чиқарамиз. Сабзавот — қўшимча даромад манбаи, ундан мўмай фойда кўриш мумкин.

А. Аширов таржимаи ҳолидан сатрлар: 1948 йилда туғилган, ўзбек, 1976 йилдан КПСС аъзоси, Тошкент қишлоқ хўжалиги институтини битирган, ўн саккиз йилдан буён шу колхозда ишлайди, 1974 йилдан бош агроном, уйланган, олти фарзанди бор.

ҚАЙТА ҚУРИШ РУҲИ БИЗГА ҲАМОҲАНГ

дейди «Ленинизм» колхози механизатори А. ЭРГАШЕВ.

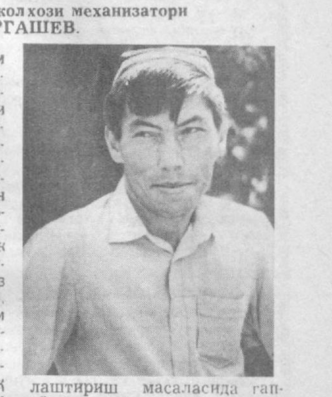

— Эътироф этиб айтишим мумкинки, мен — ёш механизатор эндиликда ҳар қандай даражадаги бошлиқни ҳам бордию у ишда камчиликларга йўл қўяётган бўлса, ҳеч ҳайиқмай, оқибатларидан чўчимай танқид қилишим мумкинлигига баъзан ишонгим келмайди. Ошкоралик ва демократияни ривожлантиришда қанчалик илгарилаб кетганимизни бугунги кунда ҳар биримиз яққол ҳис этиб турибмиз. Эндиликда биз билан ҳам ҳисоблашадиган бўлиб қолдилар, меҳнатимиз қадрланмоқда, ҳар томонлама рағбатлантирилаяпти. Бироқ пахтанинг харид нархлари пастлиги моддий фаровонлигимиз ўсишига тўсқинлик қилаяпти.

Қишлоқларимизни социал ривожлантириш аҳволи ҳеч кимни қониқтирмаяпти. Медицина хизмати ёмон. Уйларимиз обод ва шинам бўлишини, йўлларнинг ҳолати яхшиланишини истаймиз. Мактабгача ёшдаги болалар муассасаларида ўринлар етишмаяпти. Қишлоқни газлаштириш масаласида гап-сўзлардан нарига ўтилаётгани йўқ. Хуллас, ёшлар колхоз ва совхозларда муқим ўрнашиб қолишлари, улар ернинг ҳақиқий соҳиблари, ота-боболар ишининг давомчилари бўлишлари учун шарт-шароит етарли эмас.

А. Эргашев таржимаи ҳолидан сатрлар: 1957 йилда туғилган, ўзбек, маълумоти — ўрта, 1982 йилдан КПСС аъзоси, уйланган, икки фарзанди бор.

БУ ГАЛГИСИ — ЖУДА ЖИДДИЙ

«Пахтакорлар овози» район газетаси редакторининг ўринбосари О. ҚУЛНАЗАРОВнинг конференция якунларидан чиқарган хулосаси ана шундай

— Йигирма йилдан буён матбуотда ишлайман. Кўплаб партия съездлари, КПСС Марказий Комитети пленумлари, қарорларни эслайман. Ёдимда: деярли ҳар гал оммавий ахборот воситалари обрўси, роли ва масъулиятини ошириш зарурлиги ҳақида гапирилар ҳамда ёзилар эди. Аммо шундан нарига ўтилмасди.

Фақат 1985 йил апрелидан кейингина биз енгил нафас ола бошладик, ижод қилиш ҳуқуқимиз кенгайди. Ўз фикримизни очиқ-ойдин, раҳбарлар қош-қовоғига қарамасдан туриб айтадиган бўлдик. Районимиз аҳолисининг кенг қатламлари вакиллари ҳисобланган муаллифларимиз ҳақида ҳам айни шундай дейиш мумкин. КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига тезисларини ошкора муҳокама қилиш чоғида буни яққол ҳис этиш мумкин бўлди. Газетамиз саҳифаларида партия конференцияси делегати, «Кремль» совхози пахтачилик бригадаси бошлиғи У. Букурова, Ҳамза номли колхоз бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Гулаҳмедова, тарбиячи-методист Ҳ. Мўллажонова, РАПО кенгаши раиси Р. Ёқубов, 12-автобаза директори С. Пиватов ва бошқалар қимматли таклифлар билан чиқдилар. Делегатга берилган наказларни эълон қилдик.

Биз Москвадан Ў. Букурованинг қайтишини сабрсизлик билан кутдик, унинг районимиз меҳнаткашлари билан амалий учрашувларини кенг ёритишни мақсад қилиб қўйган эдик. Ҳозир делегат меҳнат коллективларида бўлиб ўз таассуротларини сўзлаб бермоқда.

О. Қулназаров таржимаи ҳолидан сатрлар: 1946 йилда туғилган, ўзбек, маълумоти — олий, 1970 йилдан буён КПСС аъзоси, район партия комитети аъзоси, Чиғатой қишлоқ Совети депутати, СССР Журналистлар союзи аъзоси, уйланган уч фарзанди бор.

РЕДАКЦИЯДАН: Районда бундай учрашув ва суҳбатлар кўп бўлди. Уларнинг ҳаммаси ҳақида батафсил ёзиш, билдирилган фикр-мулоҳазалар, таклифларни газета саҳифасига сиғдириш қийин. Шу сабаб район партия комитетининг иккинчи секретари С. Бадаев, район партия комитети секретари М. Мирзаева, ташкилий бўлим мудири Т. Бўлисов, «Ленинизм» колхози правлениесининг раиси К. Элчибоев, район комсомол комитети секретари М. Матмусаева, Ильич номли, Мичурин номли колхозларнинг партия комитетлари секретарлари Ю. Анорбоев ва М. Бектурганов, район маданият бўлими мудири Б. Дўстмуҳаммедов, бошқа ўртоқлар бизни тўғри тушунадилар деб ўйлаймиз, мароқли суҳбатлари учун уларга миннатдорчилик изҳор этамиз.

Барча учрашувлар, суҳбатларда бир фикр қизил ипдай аниқ сезилиб турарди: қишлоқ одамлари иқтисодий ислоҳот, сиёсий системани ислоҳ қилиш, маънавий соҳани соғломлаштириш йўли билан жамиятни олға томон ривожлантиришдан астойдил манфаатдор эканликларини пайқаб олиш қийин эмасди. Уларнинг ҳар бири қайта қуриш жабҳасининг фаол жангчилари сафидан ўрин эгаллашга шай.

Суҳбатни «Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари И. АХМЕТОВ ва В. НИКУЛИН ёзиб олдилар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН—ТОЖИКИСТОН ҚАРДОШЛИГИ

ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ МИЛЛАТЛАР ВА ЭЛАТЛАРНИНГ МАМЛАКАТИМИЗДА ТАРКИБ ТОПГАН ИТТИФОҚИ СОЦИАЛИЗМНИНГ ЭНГ БУЮК ЮТУҚЛАРИДАН БИРИ БЎЛИБ ҚОЛДИ. БУ ЭСА ЗЎР ИШОНЧ БИЛАН: ЛЕНИНЧА МИЛЛИЙ СИЁСАТНИ ИЗЧИЛ АМАЛГА ОШИРИШГИНА БУНДАН БУЁН ҲАМ ТАРАҚҚИЁТИМИЗНИНГ БИРДАН БИР СОҒЛОМ НЕГИЗИ БЎЛИШИ КЕРАК, ДЕБ АЙТИШ ИМКОНИНИ БЕРАДИ.

(КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида қилган докладидан).

ЯХШИЛАРДИР ҲАЁТИМИЗ НАҚШИ

Очаой ТОШХЎЖАЕВА,
Исфара шаҳар хотин-қизлар кенгашининг аъзоси, иккита Ленин ордени соҳибаси, пенсионер

Халқлар дўстлиги ҳақида кўпдан-кўп ҳикоятлар эшитганман, қардошлик учрашувларида, тўй-томошаларда одамлар билан мулоқотда бўлганман. Лекин «табиб табиб эмас, бошидан кечирган табиб» деганларидек, оғир аҳволга тушган паллада биродарлар берган кўмак бир умр хотирамда муҳрланиб қолди. Ҳали-ҳали ўзаро гурунгларда бу воқеани айтиб-айтиб меҳримни изҳор этгим келади.

...Ўтган йилнинг август ойи бошлари эди. Улуғ Октябрь 70 йиллиги муносабати билан қардош республикалардаги тарихий жойларни зиёрат қилишга чиқмоқчи бўлдик. Шаҳримизнинг Навгилем қишлоқ Советига қарашли турли меҳнат жабҳаларида намуна кўрсатаётган хотин-қизлардан йигирма уч нафари тўпландик. Бизга махсус автобус беришди, мени саёҳатчиларга раҳнамо этиб қўйишди. Исфара—Тошкент—Самарқанд маршрути бўйлаб сафарга чиқдик.

Сўнгги йилларга келиб гул-гул яшнаган, роса кенгайиб кетган азим Тошкентни айландик, тарихий жойларини, музейларини кўрдик. Очиғи, катта таассуротлар олдик. Сўнгра қадимий тарихий-маданий обидалар маскани — Самарқандга жўнадик. Бу ерда аввало асрий ёдгорликларни мириқиб томоша қилдик. Қайтиб келаётганимизда Жомбой райони территориясида автобусимиз бузилиб қолса бўладими! Икки шофёримиз — Абдуманнон билан Абдуқаҳҳор роса уринишди, аммо мотордаги шикастни тузата олишмади. Суриштириб билсак, шу атрофда 2507-автоколонна бор экан. Афсуски, у фақат юк ташувчи машиналарга мўлжалланган бўлиб, автобусимизга керакли эҳтиёт қисм топилмади.

— Диққат бўлманглар, дўстлар, — деди автоколонна бошлиғи (қарангки, фамилиясини сўраб билмабмиз) бизга очиқ чеҳра билан.—Булунғурда автомашиналарни таъмирлаш устахонаси ишлаб турибди. Ўша ерга мурожаат этамиз, созлаб беришади.

Бизга дарҳол янги автобус ажратишди. Унда Булунғурга қараб йўл олдик. Орқамиздан бошқа машина автобусимизни судраб бизга эргашди. Булунғур районига кираверишда, яъни Красногвардейск шаҳрида бир қанча киши бизга пешвоз чиқди. Илгари кўришмаган одамлар билан дўстлардек самимий кўришдик. Меҳмоннавозликни бирам ўрнига қўйишдики, буни таърифлашга тил ожиз. Ўзаро суҳбат қизиди. Шу аснода автобусимизни устахонанинг слесарь-ремонтчиларидан Валижон Мамадалиев ва Билолжон Худойқуловлар ремонтдан чиқариб қўйганликларини сезмай қолдик.

Яна йўлга равона бўлдик. Ўзаро суҳбат қизиди: ўзбек дўстларимизнинг меҳрибончиликлари буюк мутафаккир боболаримиз Жомий билан Навоий дўстлигини, бундан йигирма икки йил илгари юз берган Тошкент зилзиласи пайтида тожиклар ёрдами, ўзимизнинг Офтобрўй посёлкамизда ва Қайроққум шаҳрида кучли ер силкиниши оқибатларини тугатишда ўзбеклар саховати хусусида мириқиб гурунглашдик.

Ўзбек ва тожик, умуман мамлакатимиз халқлари ўзаро дўстлиги, биродарлиги, самимий оға-инилиги билан фахрланаман.

ИСФАРА ВА ЯЙПАН БОҒЛАРИДА

Обиджон ТОЛИБОВ,
Фарғона область Ўзбекистон районидаги «Ўзбекистон» совхози директори

Ўзбеку тожикларни азалдан бир-бирига устоз, қуда-қудағай, ҳар ишда мададкор деб таърифлайдилар. Районимиз ва совхозимиз тожиклар диёрининг қадимий ҳунармандлар шаҳри — Исфара билан ёнма-ён жойлашган. Қишлоқларимиз ҳам туташ. Тўй-маъракаларимизга борди-келди қилиб турамиз. Районимиз меҳнаткашлари кўп йиллардан буён исфаралик сабзавоткорлар, миришкор боғбонлар билан мусобақа боғлашган, ўз билганларини баҳам кўришга одатланишган.

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги арафасида мусобақамизнинг йигирма йиллигини нишонладик. Районимиз пахта етиштиришни 50 минг тоннага, сабзавотни 16,5 минг, мева билан узумни 5 минг тоннага етказди. Янгидан ривожланаётган саноатимиз ҳам маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик планини 104 процент бажарди. Бу ютуқларда исфаралик асл деҳқонлар, азамат ишчилар, қўли гул бинокорлар ҳиссаси катта бўлди.

Совхозимиз мевачилик ва узумчиликка ихтисослаштирилган. Боғ-роғларимизнинг ўзи қарийб 1.000 гектар ерда ястаниб ётибди, бир чети Исфара чорбоғларига туташган бўлса, иккинчи чеккаси қардош қирғиз дўстларимиз — баткенликлар даласигача чўзилган. Қизиғи шуки, ҳаммамиз бир сойдан сув ичамиз.

Исфаранинг тошлоқ ерларида етиштирилаётган исфарак навли янги ўрик бизни ниҳоятда қизиқтириб келарди. Унинг ниҳоли дашт гармселига, камсувликка чидамли бўлиши билан бирга, мевасининг кўриниши чиройли, тиллаupdir. Сақланса, икки-уч йил давомида ҳам қимматини йўқотмайди. Бундан бир неча йил илгари мусобақа шартлари ижросини текширишга борган боғбонларимиз қайтишда исфарак ўригининг ниҳолидан бир бойламини олиб келишди. Ўрик ниҳолларини 7Х8, 6Х4 метрга квадрат усулида шафтоли дарахтлари орасига ўтқазишди, яхши парвариш пайида бўлишди. Ниҳол тез орада амал олди.

Мана ҳозир исфарак ўригидан мўл ҳосил етиштираяпмиз. Исфарадаги консерва комбинати ишчилари биз топшираётган бу ўрикдан тўрт хил, эртапишар ва кечпишар шафтолидан турли-туман тотли консервалар, қиёмлар тайёрлаб, элга тортиқ қилишмоқда. Биргина ўтган йилнинг ўзида боғбонларимиз 1.560 тонна мева ва узум етиштиришди, унинг аксарият қисми Иттифоқ фондига, жумладан Москва, Ленинград, Урал, Сибирь, Ёқутистондаги дўстларга жўнатилди.

Мевачилик ва узумчиликдан ҳар йили улгуржи даромад олаяпмиз. Масалан, ўтган йили кўрилган фойда пландаги 6 процент ўрнига 21 процентга етди. Боғдорчиликнинг ўзидангина 500 минг сўм соф фойдага эга бўлдик. Бунда исфарак ўригининг салмоғи ва хосияти катта эканлигини таъкидламоқчиман. Ҳозирга келиб бу ўрик ишқибозлари кўпайиб кетди. Шу йилнинг ўзида қўшни хўжаликларга минглаб ниҳол етказиб бердик.

Ҳа, исфарак дўстлик ниҳоли сифатида Яйпан боғ-роғлари файз-шукуҳини оширмоқда.

Ўзим шоир бўлмасам-да, сўзимни севимли шоиримиз Мақсуд Шайхзоданинг қуйидаги мисралари билан якунламоқчиман:

Қардошлик кўнгиллар аро кўприкдир,
Кўзларнинг соқчиси нозик киприкдир.
Тиллар ҳар турлию тилмоч керакмас.
Ҳар тилда беш бурчак юлдуз табрикдир.

ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ҲУЖЖАТЛАРИНИ ЎҚИБ

ҚИШЛОҚНИНГ САВДО РАСТАЛАРИ

Шаклланган анъанага мувофиқ бутун дунё кооператорлари ва кенг жамоатчилик июль ойининг биринчи шанбасида Халқаро кооперация кунини нишонлайдилар. Республикамиз матлубот жамиятлари ходимлари олтмиш олтинчи марта байрам қилинаётган ана шу санани меҳнат ва сиёсий кўтаринкилик вазиятида кутиб олдилар. У Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси якунланаётган тарихий кунларга тўғри келганлиги алоҳида аҳамият касб этди. Кооператорларимиз партия анжумани шарафига авж олган социалистик мусобақада фаол қатнашдилар, конференцияни катта қизиқиш ва дахлдорлик туйғуси билан кузатдилар, янги-янги вазифаларни белгилаб олмоқдалар.

Ўзбекистон матлубот кооперацияси бугунги кунда тўрт миллиондан зиёд пайчини ўз сафига бирлаштирган йирик жамоат ва хўжалик ташкилоти ҳисобланади. Бўлинмаларимиз 11 миллиондан ортиқ кишига, ёки бошқача айтганда республика аҳолисининг қарийб 60 процентига хизмат кўрсатмоқда. Товар обороти ҳажмининг деярли ярми, ёпилаётган ноннинг учдан икки қисми, харид қилинадиган полиз маҳсулотларининг 87, жуннинг 68 проценти, терининг учдан икки қисми, сабзавотнинг ярмига яқини «Ўзбекбирлашув» ҳиссасига тўғри келаётир.

«СССРда кооперация тўғрисида» қонуннинг қабул қилиниши матлубот жамиятлари масъулиятини янада кучайтирди. Унда кооператорлар амалга оширишлари лозим бўлган вазифалар, уларнинг ҳуқуқ ва бурчлари белгилаб берилган. Аҳолидан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳамда хом ашё сотиб олиш, хизмат кўрсатиш ҳажмини ошириш ва сифатини яхшилаш бугунги кунда матлуботчилар олдига қўйилаётган энг асосий вазифалардир.

Кейинги пайтда республикамиз матлубот кооперациясининг кўпгина тармоқлари жадал ривожланиб бораяпти. Ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки икки йилида чакана товар оборот ҳажми 130 миллион сўмга ошди. Бу ўсиш асосан қишлоқ аҳолиси турмуш шароитини яхшилашга хизмат қиладиган молларни сотиш кўпайиши ҳисобига бўлди. Шу даврда товар оборот ҳажми 2,1 процент ўсди, электр пилесослар сотиш 1.5 баравар, радиоприёмниклар ва телевизорлар 37 процент, мотоцикл ва мотороллерлар 1,7, кир ювиш машиналари 16, чинни-фаянс идишлар 16, мебель сотиш эса 12 процентга кўпайди. Қишлоқда якка тартибда уй-жой қуриш жадал ривожланаётганлиги ёғоч-тахта ва бошқа бинокорлик материаллари савдосини янада кенгайтиришни тақозо этаяпти. Кейинги икки йилда бу кўрсаткич 1,5 баравар ошди. Шундай бўлса-да аҳолининг талаб-эҳтиёжи ҳали тўлиқ қондирилаётгани йўқ. Буни ҳисобга олиб 1988 йилда аввалги йилдагидан 20 миллион сўмлик ёки 10 процент ортиқ ёғоч-тахта сотиш кўзда тутилмоқда.

Хизмат кўрсатиш ҳажмини бугунги кун талаблари даражасига кўтаришда матлубот жамиятлари моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш алоҳида аҳамият касб этади. Ҳозирги пайтда район марказлари, колхозлар, совхозлар, олис яйловларда ва аҳоли яшайдиган бошқа пунктларда 25 мингдан ортиқ савдо шохобчалари, 11 мингдан зиёд умумий овқатланиш корхоналари мавжуд. Магазинлар, ошхоналар, савдо базалари, сабзавот ва мева омборлари, бошқа бинолар қурилишига йилига 85—90 миллион сўм сарфланмоқда. Шундай бўлса-да қишлоқларда магазинлар ва ошхоналар ҳамон етишмаяпти. Республикадаги 2 мингдан ортиқ чекка қишлоқларда савдо шохобчалари умуман йўқ. Китоблар, қурилиш материаллари, болалар учун мўлжалланган моллар билан савдо қиладиган магазинлар кам. Шуларни назарда тутиб ўн иккинчи беш йилликда матлубот жамиятлари моддий-техника базасини ривожлантиришга 340 миллион сўм маблағ сарфлаш мўлжалланган.

Озиқ-овқат программаси ижросига катта ҳисса қўшиш республикамиз кооператорларининг муқаддас бурчидир. «Ўзбекбирлашув» системасида консерва заводлари, қандолатчилик корхоналари, спиртсиз салқин ичимликлар ишлаб чиқарадиган заводлар, колбаса ва балиқ қоқлаш цехлари, новвойхоналар мавжуд. Уларда йилига 500—550 миллион сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда.

Аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларида етиштирилган маҳсулотларни сотиб олишни яхши йўлга қўйиш Озиқ-овқат программаси ижроси йўлидаги асосий йўналишлардан бири саналади. У республикамиз қишлоқларида мавжуд бўлган катта имкониятларни ишга солишга шароит туғдиради. Ҳозирги пайтда республикамизда 1 миллион 100 минг шахсий ёрдамчи хўжаликда турли маҳсулотлар етиштирилади. Матлубот жамиятларимиз уларнинг 300 мингдан ортиғи билан 550 минг тонна сабзавот, картошка, полиз маҳсулотлари, ҳўл мева ва бошқа маҳсулотларни сотиб олиш юзасидан шартномалар тузишган. Кўриниб турибдики, жуда яхши имкониятдан етарли фойдаланилмаяпти. Айниқса Бухоро, Жиззах, Тошкент ва бошқа областлардаги шахсий ёрдамчи хўжаликларда етиштирилган маҳсулотни кооперация йўли билан сотиб олиш ёмон ташкил этилган. Хонадонлардан чиқадиган ноз-неъматларнинг камида 70—80 процентини шартномалар бўйича харид қилишга эришиш кооператорлар олдида турган асосий вазифалардан биридир. Бунинг учун қабул пунктлари сонини кўпайтириш, уларни маҳсулот топширувчиларга яқинлаштириш тадбирлари кўрилмоқда.

Ҳозирги пайтда колхоз бозорлари матлубот жамиятлари тасарруфига ўтказилган бўлиб, бу ҳол ходимларимиз зиммасига яна бир катта масъулият юклади. Эндиликда бозорни турли неъматлар билан тўкин-сочин қилиш, нарх-навони пасайтириш, олибсотарчиликка қарши кураш борасида қатъий чоралар кўриш талаб қилинади.

Ҳамма соҳада ишнинг муваффақиятини кадрларнинг билимдонлиги, малакаси, маҳорати ҳал қилади. Шуни назарда тутган ҳолда мутахассислар, савдо ходимлари тайёрлашга алоҳида эътибор берилаяпти. Бугунги кунда «Ўзбекбирлашув»да 7 та кооператив техникум, 8 та ҳунар-техника билим юрти мавжуд. Республика матлубот жамиятларида меҳнат қилаётган 200 мингдан ортиқ кооператорнинг кўпчилиги шу билим даргоҳларида таълим олган. Йилига кадрлар тайёрлашга 10 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланаяпти.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига ўтказилган социалистик мусобақада Қоракўл, Косонсой, Балиқчи, Хонқа, Ворошилов районларининг кооператорлари юқори кўрсаткичларга эришдилар. Улар партия анжумани очилишига қадар ярим йиллик планларини асосий кўрсаткичлар бўйича ошириб бажардилар.

Халқ талаб-эҳтиёжларини тўлароқ қондириш кооператорларимиз фаолиятининг бош мезони бўлиб келди ва бундан кейин ҳам бутун диққат-эътибор шунга қаратилади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Бутуниттифоқ XIX партия конференциясидаги докладида хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш, турмуш фаровонлигини янада ошириш масалаларига алоҳида тўхталди. Партия анжумани талабларидан келиб чиқиб кооператорларимиз фаолиятига назар ташлайдиган бўлсак, ҳали кўпгина камчилик ва нуқсонларга йўл қўйилаётганлигини, имкониятлар ишга солинмаётганлигини ҳис этамиз. «Ўзбекбирлашув» кейинги икки ярим йилда товар обороти планларини бажара олмади. Савдо ташкилотларида ва корхоналарда қайта қуриш жуда суст бораяпти. Баъзан база ва омборларда етарли бўлган айрим моллар савдо шохобчаларида кўринмайди. Қатор магазинларнинг иш вақтлари сотувчилар учун қулай, лекин харидорлар учун мақбул бўлмаган соатларга белгиланган. Буларнинг ҳаммаси меҳнаткашларнинг ҳақли эътирозларини келтириб чиқараяпти.

Товар оборот планларининг бажарилмаётганлигига фондлар бўйича ажратилган молларнинг ўз вақтида, етарлича етказиб берилмаётганлиги ҳам сабаб бўлаяпти. Масалан, 1988 йилнинг дастлабки олти ойида қишлоқ савдо шохобчаларига саноат корхоналари томонидан 25 миллион сўмликдан ортиқ турли моллар етказиб берилмади. Бу борада Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети, республика Енгил, Маҳаллий саноат министрликлари корхоналари тартиб-интизомни тез-тез бузмоқдалар.

Кооператорлар олдига қўйилаётган вазифалар матлубот жамиятлари тармоғини янада кенгайтиришни тақозо этаяпти. 1970 йилда «Ўзбекбирлашув» тасаррруфида 200 қишлоқ матлубот жамиятлари мавжуд эди. Ҳозирги пайтда эса уларнинг сони атиги 98 та. Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ IV съезди қарорларига таянган ҳолда ўн иккинчи беш йиллик охирига қадар 120 та қишлоқ матлубот жамиятлари тузилади.

«Ўзбекбирлашув» халқаро кооперация ҳаракатида фаол қатнашаяпти. Республикамиз кооператорларининг чет мамлакатлардаги ташкилотлар билан ҳамкорлик алоқалари йилдан-йилга мустаҳкамланмоқда ва кенгаймоқда. Бўлинмаларимиз фаолияти, тўпланган тажриба билан АҚШ, Англия, Франция, Испания, Афғонистон, Югославия, Ҳиндистон, Польша Халқ Республикаси ва бошқа мамлакатларнинг кооператорлари яқиндан танишдилар. Ўзбекистон кооператорларининг ташқи савдо обороти тобора кенгайиб бораётир. 1988 йилнинг ўзида чет мамлакатларга 60 миллион сўмликдан ортиқ асал, консервалар, ёнғоқ, қандолатчилик маҳсулотлари ва бошқа моллар жўнатилади. Шунингдек, Афғонистон ва Хитой Халқ Республикаси чегараларида ҳам кенг кўламда савдо йўлга қўйилган.

Республикамиз кооператорлари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси йўл-йўриқларини тўла-тўкис бажариш, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини янада ошириш, демократия, ошкораликни чуқурлаштириш учун ўзларининг куч-ғайратларини, билим ва тажрибаларини тўла сафарбар этадилар.

О. МАҲМУДОВ,
«Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси.

Уз касбининг устаси Ҳасанбой Рустамов Косонсой районидаги Я. Худойбердиев номли совхоз фермасида сигирсоғар бўлиб ишлаётганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. У ўз ишига талабчанлик билан ёндашади, тажрибали соғувчилар маслаҳатига доим амал қилади. Шу туфайли тез орада коллектив ўртасида ҳурмат қозонди. Айни пайтда қарамоғидаги 31 бош сигирни қатъий рацион асосида парваришлаб, планда белгиланган сутни соғиб олишга муваффақ бўлмоқда. Шуниси қувончлики, Ҳ. Рустамов ярим йиллик сут топшириш планини муддатидан 1,5 ой олдин бажарган эди. Эндиликда Ҳасанбой ҳар бош соғин сигирдан йил охирига қадар 2.750 килограммдан сут соғиб олиш учун ҳаракат қилмоқда.

Р. СОДИҚЗОДА фотоси.

ИШОНЧ БЎЛМАГАЧ...

САЙЛОВЧИЛАР ҚИШЛОҚ СОВЕТИНИНГ ДЕПУТАТИНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШДИ

Йигирманчи сайлов округи аҳолиси яқинда Норинкапа қишлоқ Советидаги ўз депутатлари — агроном Аҳмаджон Мингбоевни чақириб олишди. У қўшиб ёзишларга аралашмаган. Ўғирликларда қатнашмаган. Хизмат вазифаси юзасидан «Октябрь» колхози правлениесидан эътироз эшитмаган. Шундай экан нега бунақа бўлди? «Совет ишида қатнашмагани ва сайловчилар билан алоқани йўқотгани учун» — қабул қилинган қарорда худди ана шундай ёзилган. Бунақаси Норин район Советларида, умуман Наманган областида рўй берганлигини биров эслолмайди. Умуман бундай қусурлар учун илгари депутатни чақириб олишмаган.

Норинкапага келишим биланоқ аввало Мингбоевнинг ҳузурига бордим. Бақувват иморат, катта ҳовли, анжир ва анор дарахтларидан иборат қалин боғ, устига брезент ёпилган «Москвич»... Ҳамма нарса етиб-ортиб турганлиги, хонадон соҳибининг меҳнатсеварлиги бир қарашда сезилади. Уни хафа ҳолда кўрармиз деб ўйлагандик, йўқ, очиқкўнгиллик билан кулиб турарди. Сессияга борган-бормаганлигини сўрадик. Иш билан ғоят банд бўлганлигини айтди. Бошқа сафар қариндоши хасталаниб қолибди — кун бўйи дори излашга тўғри келибди. Сайловчилардан олинган наказ тўғрисида сўраганимиздагина у шошилиб қолди. Қанчалик уринмасин ҳеч нарсани эслолмади. Эҳтимол буни умуман билмас?

— Юввошгина, камгап одам, — дейишди маҳалла комитети (посёлка)даги унинг қўшнилари ва сайловчилар. — Кўпинча ҳовлисида уймалашиб юради-ю, ҳашарга чақирсангиз...

Жамоат ишига тоби йўқ ана шундай киши уч чақириқдан буён халқ депутатлари Совети рўйхатида туради! Ҳа, фақат рўйхатда — суриштириб қараганимизда ундан депутатлик фаолиятига доир ишларни ҳеч ким талаб қилмаган, буни ҳатто кутишмаган. Лекин давр ўзгариб қолди. Мингбоевнинг чақириб олиниши худди ана шундан далолатдир.

Биринчи навбатда сайловчиларда ўзгариш рўй берди. Улар демократиянинг, ўз-ўзини бошқаришнинг ғайриоддий мактабини ўтамоқдалар. Бундан икки йил муқаддам Норин районида Ўзбекистонда илк бор пахтачилик бригадалари раҳбарларини яширин овоз бериш йўли билан сайлаш бошланганди. Сўнгра колхозларнинг раисларига навбат келди. Одамлар бунақа йўл тутиш жиддий эканлигини, номзодни тўғри танлашгина самарали тарзда, фойда кўриб ишлаш, бинобарин яхшироқ яшаш имконини беражагини сездилар.

Ўтган йилнинг ёзида улар маҳаллий Советлар сайловларига худди шундай кайфият билан боришди. Сайлов чинакам сайловдай бўлди— тажриба тариқасида кўпмандатли округлар бўйича овоз бериш йўлга қўйилди. Совет ходимларидан бир неча нафари, яъни лаёқатли деб топилмаганлари, «анкета маълумотларига» биноангина сайловга қўйилган беш қиз етарли овоз олишолмади. Бироқ кейин маълум бўлишича ортиқча одамлар барибир кириб қолишган экан. Йигирманчи округ сайловчилари хатони тузатишдан тортинмадилар, — депутатлик мандатини резервда турган оддий колхозчи Шермирза Тўраевга топширдилар.

Ҳозирги пайтда округда тўрт кишидан иборат депутатлик группаси фаол ва уюшқоқлик билан иш олиб бормоқда. Депутатлардан бири автобус қатнайдиган янги маршрут очилишига, аҳоли яшайдиган пунктни район маркази билан боғлашга эришди. Бошқа бирови асфальт йўлни ремонтдан чиқариш ва кенгайтиришга тутинди. Учинчиси, яъни Тўраев сайловчилар ҳамкорлигида дам олиш кунларида автобус бекатлари устини ёпишди, яқингина жойда магазин қуришда жонбозлик кўрсатмоқда. Қишлоқда ҳашар ёрдамида кўп ишлар бажарилаяпти. Кейинги ойларнинг ўзидагина аҳоли кучи билан иккита чойхона, учта дўкон, новвойхона, сартарошхона, кинотеатр, мактабларда устахоналар, ошхоналар қад кўтарди... Қишлоқ турмуши ва маданияти бугунги кунда ғоят муҳим масала бўлиб, депутатлар ўз ҳамқишлоқларининг кундалик ташвиш-тараддудларидан четда қолмаётирлар, булардан бош тортмаётирлар.

Норинкапа қишлоғида рўй берган воқеа чиндан ҳам диққатга сазовор. Мингбоевни чақириб олиш билан бирга норинкапаликлар чинакам меҳнат қиладиган, эл ташвишларига лоқайд қарамайдиган, биринчи навбатда сайловчилар олдида ҳисоб бериб турадиган депутат учун овоз беришди. Ана шундай депутат ва ана шундай Совет ҳозирги кунда одамлар учун жуда ҳам керак.

О. ШАТУНОВСКИЙ.
Норинкапа посёлкаси, Наманган области, Ўзбекистон ССР.

(«ИЗВЕСТИЯ» газетасининг 1988 йил 6 июль сонидан).

Саратон ташвишлари

ПАХТАКОР ЖАСОРАТИ

Саратон. Қуёш борлиқни тандирдек қиздирмоқда. Чошгоҳдаёқ ғўзаларнинг япроқлари унинг тафтига чидаш беролмасдан қолаяпти. Фақат инсон учун эмас, ўсимлик учун ҳам иссиқлик, озуқа, сув вақтида ҳамда меъёрида бўлиши керак экан, деган мулоҳазага борасан киши. Ерга чигит тушганидан буён икки ойдан кўпроқ вақт ўтди. Дастлаб баҳор салқин келиб, деҳқон тупроқни қиздириш ташвишида бўлди. Ғўза қатор ораларига қайта-қайта ишлов берилди. Ҳозир ҳар уч кунда ғўзада биттадан шона, гул пайдо бўлаяпти. 4-агроучасткадан Панжи Тошанов, 5-агроучасткадан Жума Аҳатов бошлиқ бригадалар далаларида ҳар тупда 1—2 тадан кўсак кўзга ташланмоқда. Лекин ҳозирги шона, гул, кўсак ҳали хирмондаги оқ олтин, деган гап эмас. Ҳосил нишонасини саратоннинг жазирамасидан авайлаб асраш, бугунги гулнинг бўлиқ кўсакка айланиши учун механизатор, сувчи, чопиқчи ҳамжиҳат тер тўкиб меҳнат қилиши керак.

Бинобарин шу кеча-кундузда деҳқон катта синовдан ўтмоқда. Ҳаво ҳарорати сояда қирқ беш даражадан юқори бўлаяпти. Очиқ далаларда қуёшнинг тафти қандайлигини тасаввур қилиб кўринг-а. Чопиқчиларимиз шунинг учун ҳам пахтазорга тонг ёришар-ёришмас чиқишиб, мўлжалдаги ишнинг асосий қисмини чошгоҳгача бажаришади. Далада меҳнат қилаётган хотин-қизларимизнинг ҳаммасини оқ халат билан таъминладик. У озми-кўпми қуёшнинг ўткир тиғини қайтариб туради. Механизаторларимиз, сувчиларимиз ҳам худди шу йўсинда меҳнат қилишаяпти. Ҳарорат баланд, баъзан нафас олиш қийинлашади, лекин деҳқон даласини тарк этмаётир. Яхши ният билан вояга етказаётган ғўзасини у эгасиз қолдирармиди!

Район партия комитетининг аъзоси Жума Аҳадов бошлиқ бригада аъзолари жорий йилда 89 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30.4 центнер ўрнига 35 центнердан ипак пахта етиштиришга ваъда беришган. Уларнинг эътибори ваъдага яраша ҳосил етиштиришга қаратилган. Механизаторлар Жўра Чориев ва Ҳасан Ҳамдамов иккинчи комплекс ишловни тамомлаган пайкалларга Жўра Бердиев, Мамарасул Қодиров, Хуррам Эшмуродов, Бахтиёр Тожиевлар иккинчи сувни тарашаяпти. Хўжалик бўйича 3,7 куб метр сувдан агроучастка ва бригадалар ўртасида навбат билан фойдаланилмоқда. Бирор қатра оби ҳаётнинг исроф бўлишига йўл қўйилмаяпти.

Ғўзанинг ривожи ўтган йилдагидан ўн-ўн беш кун илгари. Боиси, чигит экишга ҳар жиҳатдан пухта ҳозирлик кўрилган ҳолда киришиб, уни қисқа муддатда тамомладик. Деҳқонларимиз яқин йилларда апрель ойининг биринчи ярмидаёқ чигит экишни тамомланганлигини эслай олмайдилар. Уруғлик сифатига алоҳида эътибор берилди. Бу йил ипак пахтанинг маҳаллий Т-14 нави экилди. 2.422 гектар майдонда ингичка толали пахта етиштираяпмиз. Яқинда агроучастка бошлиқлари, мутхассислари, бригада бошлиқлари билан биргаликда ғўза парваришининг энг масъулиятли палласидаги зарур юмушлар тўғрисида фикрлашиб олдик. Саратонда ишни бир кун бўшаштирган механизатор ёки сувчи, кетмончи ҳосилга ўнглаб бўлмас зарар келтиришини уқтирдик. Пахтакорларимиз ўтган йили давлатдан минг тонна хом ашё қарздор бўлиб қолишди. Конференция йилида бу қарздан қутулишни мақсад қилиб қўйганмиз. Ният эса ўз-ўзидан амалга ошавермайди, бунинг учун барча ишларимизни қатъий режа асосида олиб боришимиз даркор.

Бир қарашда далаларимиздаги манзара жуда яхши, ғўзалар бир текис ўсаяпти. Бегона ўтдан тозаланган. Ҳашарот йўқ. Пайкалларда 51 та культиватор ишлатилмоқда. Уларнинг ҳар бирига қирқтагача ишчи органи тақилган. Механизаторларимиз зарурат бўлганида на вақт билан, на ҳаво ҳароратининг юқори бўлиши билан ҳисоблашмасдан меҳнат қилишаяпти. Баъзан эҳтиёт қисмларнинг етишмаслиги ишнинг белига тепади. Айрим кунларда 4—5 та культиватор тўхтаб қолади. Лекин далани культиваторсиз қолдириб бўлмайди. Илгари бир бригада даласида ишлатилаётган чопиқ тракторини қўшни бригадага ўтказиш жуда қийин бўларди. Ҳозир эса механизатор қайси бригада даласида ишлашидан қатъий назар бажарган иши учун ҳақ олади. Чек системаси афзалликлари худди шу ўринда яққол кўзга ташланади.

Совхозимиз пахтакорлари жорий йилда давлатга пландаги 7,5 минг тонна ўрнига 8 минг тонна пахта етказиб беришлари керак. Механизаторларимиз ҳар йили ҳам етиштирилган ҳосилнинг 70—75 процентини машиналарда терадилар. Бу йил ҳам машина теримига алоҳида эътибор берамиз. Бунинг учун ғўзани ҳозирдан машинабоп қилиб ўстиришимиз лозим. Т-14 навининг ҳосилини йиғиштириб олиш АШ-25 навига нисбатан анча қулай эканлигига ўтган йилиёқ ишонч ҳосил қилганмиз. Кўзланган режаларни изчил амалга оширишда биз, биринчи навбатда, механизаторларимизнинг сувчилар билан ҳамкорликда, сара меҳнат қилишларига катта умид боғлаймиз. Ҳозир далаларимизда қарийб 300 нафар сувчи меҳнат қилмоқда. Уларга осон эмас, албатта. Айниқса ҳарорат 45—47 даражага кўтарилган пайтда ҳам сувчи эгатларга сув тарайди. Сувдан тўғри фойдаланилмаса, механизаторнинг, кетмончиларнинг меҳнати зое кетади. Оби ҳаётга қонмаётган ғўза шона, гул тўкиши турған гап. Ана шундай нохушликка йўл қўймаслик учун сувчи ва механизаторларимизнинг масъулиятини оширдик. Уларга ғамхўрлик, эътибор ҳам ўрнига қўйилди. Сувчиларимизнинг ойлик маошига 20 процент қўшимча ҳақ тўлашга қарор қилдик. Дала бошида чой қайнатилмоқда. Ибодулла Шерматов, Пармон Сариев, Нурқобил Сафаров, Ғоибберди Ҳақмуродов, Йўлдош Хидиров, Қурбон Жўраев каби тажрибали сувчиларимиз маҳоратларини ёшларга ўргатишаяпти. Шу кеча-кундузда ҳар ўн литр сувга бир сувчи биркитилган. Улар эгатларга фақат сув тарашади десак, хато қиламиз, оби ҳаётни эгатлардан етаклаб юришади. Шунинг учун ҳам сувчи— ғўзани яшнатувчи, ҳосил посбони, деймиз. Бундан кейин мўл ҳосил тақдири асосан сувчи ва механизатор қўлида. Бригада пудратининг жорий этилиши уларнинг ўзаро ҳамкорликда, пировард натижа учун астойдил меҳнат қилишига даъват қилмоқда. Сувчи пайкални кўллатмасликка, эгатлардан сувнинг бир текис оқишига, ғўзанинг оби ҳаётга қонишига эътибор берса, механизатор қатор ораларига оби-тобида ишлов беришга кесак кўчмаслигига навбатдаги суғориш учун сифатли эгат очишга ҳаракат қилади. Ана шу ҳамкорлик туфайли барча майдонларга ғўза бугун-эрта биринчи сувдан чиқарилади. Механизаторларимиз эса оби-тобига келган далаларда иккинчи комплекс ишловни жадал давом эттиришаяпти. Бундан кейин ишлов бериш ва суғориш ҳар ўн саккиз кунда айланиб келаверади. Июль ойининг биринчи ўн кунида минерал ўғит билан озиқлантириш тўхтатилади, кейин дала бошига жамғариб қўйилган маҳаллий ўғит шарбат қилиб оқизилади. Совхозимиз аҳли Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси йилида ҳар қачонгидан кўп ва сифатли хом ашё сотиш иштиёқида. Буни улар зарбдор меҳнатлари билан исботламоқдалар.

У. ҒАФФОРОВ,
Гагарин районидаги Абдулла Набиев номли совхоз директори.

«МАЙСАРАНИНГ ИШИ» ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Ҳамзанинг «Майсаранинг иши» пьесаси театр, музика арбоблари, мўйқалам ва кески усталарининг бир қанча авлодларини илҳомлантирган. Энди эса бу пьеса кинематографиячилар диққатини ўзига жалб қилди.

Режиссёр М. Абзалов «Майсаранинг иши» бадиий фильмини суратга ола бошлади. Бу картинада муаллиф шарқнинг халқ анъаналари билан ҳозирги даврни уйғунлаштириш ниятида. Ижоди «Келинлар қўзғолони», «Армон» ва бошқа кўпгина картиналари билан томошабинларга таниш бўлган М. Абзалов ўзининг севимли мавзуига — миллий аёл характерини чуқур тадқиқ этишга содиқ бўлиб қолмоқда. Картина сценарийсини Ҳамза асари асосида Э. Акопов ёзган. «Илтижо», «Менга сўз беринг», «Қизил гул» деган картиналари билан томошабинларга таниш бўлган А. Антипенко картина операторлигига таклиф этилди. Фильм рассоми — Ш. Абдусаломов.

(ЎзТАГ).

«Орлёнок» пионер лагери хушманзара тоғ бағрида жойлашган. Бу масканда Жиззах районидаги Будённий номли совхоз меҳнаткашларининг 300 дан ортиқ фарзанди кўнгилли дам олмоқда. Болалар каникулни қизиқарли ва мазмунли ўтказишлари учун оромгоҳда барча шароитлар яратилган. Отрядлар ўртасида спорт мусобақалари, ақллилар баҳси мунтазам ўтказилмоқда. Дам олувчилар горн садолари остида тоққа саёҳатга йўл олишади. Улар табиат қўйнида гербарийлар тайёрлашади.

Спорт мусобақаларини Жиззах педагогика институтининг 4-курс студенти Зулайхо Холбекова уюштиради. Болаларнинг соғлом бўлишлари ва кўнгилли ҳордиқ чиқаришларида Зуҳра Сабурова, Холида Раҳматова, Барчиной Тўрақулова, Муҳаббат Назаралиеванинг хизмати катта.

СУРАТЛАРДА: 1. Тоққа саёҳатга йўл олиш олдидан. 2. Шашка мусобақаси ўтказилаётган пайт.

Ш. ТЎРАЕВ фотолари.

СПОРТ АХБОРОТИ

ЎСМИРЛАР БЕЛЛАШГАНДА

Ҳозир ўсмирларнинг Бутуниттифоқ ўйинлари айни қизиган пайт. Мамлакатимизнинг қатор шаҳарларида бир вақтнинг ўзида спортнинг ўндан ортиқ тури бўйича мусобақалар бўлаяпти. Уларда қандай натижаларга эришилаётгани билан танишинг.

Стендга отиш. Республикамиз мерганлари спортнинг бу тури бўйича Воронежда ўтаётган баҳсларда яхши қатнашаяптилар. Мусобақалар тугашига бир тур қолди. Ҳамюртларимиз қизғин баҳслардан сўнг умумкоманда ҳисобида бешинчи ўринга чиқиб олишди. Бунга мерганларимиздан С. Воличенко билан Р. Мансуров айниқса катта ҳисса қўшдилар. Улар ҳурмат шоҳсупасининг иккинчи поғонасини банд этиб, кумуш медаллар соҳиби бўлишди.

Теннис. Республикамизнинг қизлар терма командаси саралаш учрашувларини яхши якунлаб, кучли саккизликдан ўрин олди. Энди теннисчиларимиз юксак ўринлар учун курашишади. Йигитларимизнинг эса омади келмади: улар 9—12-ўринлар учун курашадиган бўлдилар.

Чим хоккейи. Қизларимиз саралаш учрашувларини Бориспольда ўтказдилар. Улар мусобақанинг биринчи кунида украиналик дугоналари билан баҳслашиб, 1:1 ҳисобида дуранг ўйнашди, сўнгра молдавиялик қизларни 4:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Бу республикамиз терма командасининг финалга чиқишини таъминлади.

Васильковда эса хоккейчи йигитлар ўйнаяптилар. Ҳамюртларимиз дастлаб москвалик тенгдошларини 1:0 ҳисобида енгишди. Энди улар Грузия терма командаси билан учрашадилар. Бу ўйин муваффақиятли якунланса, хоккейчиларимиз финалга чиқадилар.

Баскетбол. Ўсмирларимиз Саратовда ўтаётган баҳсларда қатнашмоқдалар. Афсуски, улар биринчи учрашувни Туркманистон терма командасига 54:71 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Мутахассислар буни кутилмаган натижа деб баҳоладилар. Энди белоруссиялик, грузиялик ва эстониялик тенгдошлари билан учрашадилар. Баскетболчиларимиз ана шу матчларни муваффақиятли ўтказганларидагина келгуси босқич мусобақаларига йўлланма олишлари мумкин.

Қўл тўпи. Астраханда ўйнаётган ўсмирларимиз мусобақаларни мағлубият билан бошладилар. Улар биринчи матчни энг кучли коллективлардан бири — Белоруссия терма командасига 23:32 ҳисобида ютқазишди. Бу билан барча имконият бой берилди, деб бўлмайди, албатта. Олдинда Тожикистон, Украина ва Эстония вакиллари билан учрашувлар турибди. Фақат уларни уюшқоқлик билан ўтказиш зарур. Шундагина финалга йўлланма олиш мумкин.

БИРИНЧИ ЎРИН

Яқинда Қизил Ўрда шаҳрида Совет Иттифоқи Қаҳрамони Ж. Кизатов хотирасига бағишлаб ўсмирларнинг Бутуниттифоқ мусобақаси бўлиб ўтди. Унда Тошкентнинг «Трактор» командаси муваффақиятли қатнашди. Ёш футболчиларимиз Олмаота, Актюбинск, Жамбул, Қарағанда, Оренбург, Шевченко, Фрунзе ва Қизил Ўрда командаларини орқада қолдириб, биринчи ўринни олдилар. Ҳамюртларимиздан ярим ҳимоячи Дилшод Ўрмонов, Константин Паутկин, ҳужумчи Футакис Акопов яхши ўйнаб, мутахассислар эътиборини тортдилар.

Мусобақа ниҳоясида энг яхши футболчилар аниқланди. «Трактор» командасининг ҳужумчиси Сергей Карий бирданига иккита совринга сазовор бўлди. У мусобақанинг энг яхши ўйинчиси ва моҳир тўпурари деб тан олинди.

ЯҚИН ЎТМИШДАН ҲИКОЯ

КЕЧ КУЗАК, КЎК ОЛМА...

Биринчи курслар дашт ичкарисига, шийпонга кўчадиган бўлди. Икки кунлик «сан-ман»га курс раҳбари Исмоил Мардаев нуқта қўйди: «Кўчилса, жиндак жон қийнилса, осмон узилиб тушмас. Бригад шўрлик бизни деб шунча куйиб-пишаяпти...» Болалар бригаднинг ўзлари учун қачон, қандай куйиб-пишганини эслашолмади, аммо унинг ҳовлисидаги «шўрлик» товуқлар тобора камайиб бораётганини сезишар, бостирма остида эса қозонча биқирлаб, куйиб-пишганини кўп кўришганди. Қарға гўнг титмай етти-саккиз чақиримга пиёда бориш, кечқурун яна шунча йўл юриб қишлоққа — совхоз марказига қайтиш ўзларининг ҳам жонларига текканди-ю, аммо... чўлда, қип-яланғоч далада ёлғиз сўппайган қо-оп-қоронғи шийпонни кўз олдиларига келтириб юраклари увишиб турарди. Узоқ, одми, ғарибгина бўлса ҳам қишлоқ — қишлоқ-да!

Болалар — жим, кўзларини ерга тикишганди. Бригаднинг маънодор томоқ қирганидан Исмоил Мардаевнинг нафсонияти қўзиди: «Сенларнинг ёшингда, биласанларми, Матросов, Зоялар... Астағфурилло, пахта далада қолса-ю... кап-катта одамлар! Қани, кўрамиз, ўз бошларингга қўйиб берганда қандай ишлайкансанлар. Мана, Умар бош...»

Унинг шунда, «куйиб-пишувчи» бригад уйида қолишини фаҳмлаган болаларга жон кирди. Ҳарна узоқ бўлганлари, шийпон бўлса шийпон-да!

Муҳаббатнинг Умарга қадалган кўзларидаги меҳрли ялинишни, ожиз умидворликни кўриб, Ғиёснинг дили сиёҳ тортди. Бадани қизиб бораётганини сезди. Қачон... қачонгача ахир?! Кошки сезса, сезганда ҳам... ўзингни намунча ер қилмасанг, Мабат!

Раҳбарнинг илтифотидан талтайган Умар ялтоқланди:

— Даланинг ўзида қолсак, нормани икки ҳисса бажарамиз, домла. Бу ёғи бригад ҳам қараб турмаслар...

— Шундай, шундай, — мамнун бош силкиди бригад. — Яхши очилган пайкаллардан ўтиб тераверинглар. Машинага сенлардан қолгани ҳам етар.

Ғиёс қаҳр билан қизга қаради. Унинг жавобсиз қолган нигоҳлари энди ер чизарди. Заъфаронга мойил юзлари пахтадай оқариб кетганди. Ғиёснинг раҳми келди, кўнгли суст кетди. Хаёлида неча кундирки чарх ураётган энг ширин сўзларни сассадосиз такрорлади: «Мабатим, шўрликкинам, мунисгинам менинг...» Қулфи дили очилди, қайта такрорлади. Шу аснода унинг тунов кунги гапини эслади: «Секинроқ юрсанглар-чи, қизлар, намунча? Ҳеч оёғим тортмайди-да шу дала ўлгурга, кўрарга кўзим йўқ». Буни ҳамма, орқада турнақатор бўлиб келаётган йигитлар ҳам эшитишди. Умар жеркиб ташлади: «Ким у одамларни йўлдан ураётган бузуқбош?.. Бир пайтлар мунақа гаплар учун халқ душмани деб судга тортишган».

Исмоил Мардаев! Нақ ўзи! Ёлғиз угина ана шундай чертиб, бир учини каттакон сиёсатга улаб гапира олади. Шукур, ўзимиздан ҳам чиқди.

Ғиёснинг назарида Мабатнинг жиккак елкалари чўкиб қолгандек, оёқларидан мадор кетиб судралаётгандек, ҳали замон ўз-ўзидан чалишиб йиқиладигандек эди. Қани имкони бўлса-ю, чопиб бориб суяса, бисотидаги энг ширин сўзлар билан кўнглини кўтарса, ҳимояга муҳтож, ҳеч кимга ўхшамайдиган ана шу нимжон вужудга балогардон бўлса. Афсус... Йигитлар тўпидан узилиб кетолмайди, сезиб қолишларидан қўрқади. Қизларнинг сертупроқ йўлда қолдириб кетаётган излари орасидан унинг мўъжаз этикчалари изини топишга уринади, бир-бирини босиб-янчиб ўтган излардан чеккароқдаги, эгаси каби ғариб, беозоргина бу изни топиш айтарли мушкул эмас, топгач, қадам олиши ўз-ўзидан сустлашади, баҳайбат кирза этиклар гупиллаб бу изга ёнма-ён туша бошлайди. Ҳамма учун узундан-узоқ азоб бўлган йўл Ғиёс учун суюкли ҳамдардга айланади, ҳатто унинг таноби дарров тортилганидан ўксинади ҳам. Бесаноқ, эгизаклардай ўхшаш жўяклар атайлаб уни Мабатдан узоқлаштириш учун чиқарилгандек туюлади.

Шийпонга кўчишгач, йўл қолмайди, ёлғиз жўяклар, зерикарли, узун жўяклар қолади.

Умар болаларни тонг қоронғисида уйғотди: «Самовар қайнагунча икки этакдан териб чиқинглар».

Кўз кўзни зўрға танийди, кўкда ой, атрофида бир ҳовуч юлдуз ҳамон совуқ милтирайди. Ғўзапоя бошдан-оёқ жиққа ҳўл. — Кечаси билан нам тушган. Ним қоронғиликда янада оппоқ туюладиган пахта кўзга балодай кўринаркан. Ғиёс бу сафар ўзи учун шуни кашф этди. Кашфидан ўзи ҳайратланди. Атрофга Мабатнинг кўзи билан қараётганини сезди, ҳайрати баттар ошди.

«Кўрарга кўзим йўқ!»

Қаддини ростлаб, Мабатни излади. У ҳаммадан орқада, хиёл букчайганча совуқ қотган қўлларини қўҳ-қўҳлаб иситган бўлар, сўнг шоша-пиша қўлтиғига оларди. Ғиёс унга иликроқ бир сўз айтмоққа чоғланди-ю, эгатлар оралаб яқинлашаётган Умарга кўзи тушиб, айтари кўксида қолди.

— Қаққаймасдан терсанглар-чи, ҳозир шундоқ сув, бир дўпписи тарозини ўйнатворади.

Ғиёснинг энсаси қотди. Мабатнинг итоаткорона эгилганини кўриб дили ачишди. Ожизлигини сезди, бундай нохуш туйғуни илк бор туйиши, хуноб бўлди. Бир нафасда Умардан қасос олишнинг ўнлаб йўлларини чизди, аммо ўша заҳоти улар устидан қора чизиқ тортди — бирортасига ҳам қурби етмаслигини сезганди.

Ҳартугул тушдан сўнг юрак ютиб бир жасорат кўрсатди — пахтасини судралгудек кўтариб келаётган Мабатга пешвоз юрди. Назарида юриб эмас, қанот чиқарган-у, учиб бораётгандек эди. Этакни қиз елкасидан оларкан, миннатдор чақнаган кўзларда ўз аксини кўриб қолди. Ўзини кучлироқ, серҳимматроқ сезди. Даладан Мабат билан қайтаркан, дилидаги гапларни овоз чиқариб айтса бўладигандек туюлди. Аммо унинг ортга, хирмонга, табелчи билан ҳисоб-китоб қилаётган Умар тарафга қараб-қараб қўяётганини сезиб, шашти синди. Ўзини сўкди.

— Вой-й, қаранг, олмалар! Юринг, терамиз.

Ғиёс беруҳ, безабон ҳам бемадор эди, беихтиёр унга эргашди. Катталарнинг кўзи тушиб планга киритвормасин, деб ичкарига экишипти.

Мабатнинг суюнганича бор — неча кундирки ,пахтадан бошқа нарсани кўрмай, ўйламай юриб, бирдан... Қадрдонини кўргандай бўларкан киши. Унинг кайфияти Ғиёсга ҳам юқди. Бажонидил олма теришди. Кечки кўм-кўк олмалар оғизни ағдарворгудай аччиқ эди. Тишлари қамашганига парво қилмай ютоқиб, кула-кула ейишди.

Бошлари устидан каттакон қовоқаридай ғўнғиллаб самолёт учиб ўтди.

Мабат негадир тундлашди, қувончидан асар ҳам қолмади. Олма тўла фартукни Ғиёсга тутди.

— Тезроқ кетайлик...

Йўлда тумтайиб бироз юрди-да, йўқ, охири бўлмади, ёрилди:

— Бешинчи синфда эдим...

Қизалоқ узун кун пахта теради, кечқурун уйга бир этак ўт олиб кетишни ўйлайди. Ҳаммаёқ пахта, ўтни ҳам пахта даласидан юлишга тўғри келади. Фақат бригад ёмон, «печакка қўшиб кўракни ҳам пиширибь молингга едирасан», деб қўймайди. Аммо мол — мол-да, бригадни, унинг планини қайдан билсин, берсанг ейман, бермасанг ўламан дегандек мўлтайиб тураверади.

Қизалоқ бригаднинг қораси ўчиши билан пахтаси бодроқдай очилган далага ўтади. Энди бир фартук печак юлдим деганда, узоқдан бригад кўринади-ю, қизалоқ қўрққанидан ўзини таппа ерга ташлайди, унинг кетишини кутади. Шунда еру осмонни зириллатиб самолёт пайдо бўлади... Тўртинчи марта ғариллаб пасайганида, нақ қизалоқ устидан ўтади. «Қўл узатсам етгудай эди, ғилдиракларини аниқ кўрдим», деб мақтанади у кейинчалик дугоналарига. Ўшанда ёмғир томчисидай майин, салқин алланима қизиган баданига малҳамдай хуш ёқади...

Судралиб дала бошига чиққан қизалоқни ярим тунда шийпон қоровули топади...

— Тоққа чиққим келади, — деди Мабат анча ергача жим боришгандан сўнг. — Айтишларича, тоғда ҳаво тоза бўлармиш. Бир мартагина чиқсам эди...

Ғиёс атрофга қаради — кета-кетгунча пахтазор, охири кўринмайди. Кўз ўнгига ўзининг тоғ белидаги қишлоғи келди, ширин энтикди. Чиқиб кетганига қанча бўлди, эсламапти ҳам. Ҳолбуки, у жойлар бировлар учун ушалмас армон экан.

— Борамиз, Мабат, ўзим оборарман сени. Қишин-ёзин қор аримайдиган, одам оёғи етмаган Музчўққига опчиқаман. Булутлар пойингда қолади. Сен ёқтирмайдиган сариқ самолётчалар у ерга икки дунёда ҳам кўтарила олмайди... Ҳаво соф, тўйиб-тўйиб симирасан, ҳали дард кўрмагандай бўп кетасан, Мабат!..

* * *

Хом-хатала олмалар талаш бўлди.

Бир пайтлар аллакимнинг пиқ-пиқ йиғлагани эшитилди. Марзия?.. Шаҳар чеккасидаги боғларида қип-қизил олмалар бўларкан, шуни эслаб қопти. Давра бирдан маъюс тортди. Маъюслик уларни яқинлаштирди. Шийпон супасидаги қўлбола стол атрофида қалдирғочдай саф тортган олақурок болалар ҳозир бир-бирларига жуда ўхшашарди. Ой тилимининг хира ёғдусида кўзга шарпадай элас-элас чалинаётган бу давра баҳайбат осмон, чек-чегарасиз пахтазор қаршисида хийла ожиз ва нотавон кўринарди.

«Ди-илда қадар ке-етмоқдаман-н...»

Бахтиёрнинг рубобни тингирлатиб айтган ашуласи маъюсликни тағин-да орттирди. Эй худо, пахтага кептики, айтади — «кетмоқдаман, кетмоқдаман» — ҳечки кетса...

Умар алламаҳал қайтганда болалар ҳамон ташқарида ўтиришарди. Кимдир алюмин товоқчада илиқ-илиқ карам шўрва кўтариб келди. Мабат нимчаси чўнтагидан олма чиқарди, ийманганча Умар томонга суриб қўйди:

— Олма... олма топдик.

Умар нон ковшаркан, тушуниксиз «иҳи-им»лади. Шундан бўлак садо чиқмади ундан. Туриб керишганча ҳомуза тортди-да, шийпонга қараб юрди. «Кетиб» аллақачон «қайтиш»-га ҳам улгурган Бахтиёр томоғи қуруқшаган шекилли, у ён-бу ёнига қараб, ичгулик ҳеч нарса тополмади, олмага қўл чўзди. Ғарчиллатиб тишларкан аламу нафратдан Мабатнинг кўзи сув очди. Ғиёснинг юраги...

* * *

Ҳаммаси кўз очиб-юмгунча рўй берди: аввалига ғўнғиллаш элас-элас эшитилди, сўнг шовқин кучая-кучая... самолёт нақ бошлари устида пайдо бўлди.

Балки бу болалар тасаввур этганчалик тез рўй бермагандир...

...Чиндан ҳам, Жилвондан юзлаб чақирим наридаги кенг, баҳаво кабинетлардан бирида бундан анча ойлар олдин неча гектарга қанча дори сепиш кераклиги ёзилган қоғозга жимжимадор имзо чекилди. Ғўзалар энди шоналай бошлаган, олдинда ўзларини нима кутаётганидан бехабар, гуркираб ўсишарди. Ҳисоб-китоблар аниқ ҳам шафқатсиз эди. Зудлик билан қўшимча дори сўраб олинди — ортса ортсин, етмай қолмасин! Телеграфлар чиқиллаб ишларди — ғаллакор районлардан тинимсиз равишда самолёт сўраларди. Дори сепиш плани бор — тез ва соз бажарамиз!..

Худди шу кунларда янада кенгроқ, баҳаворок бошқача бир кабинетда теримга қанча ҳашарчи чиқиши хомчўт қилинарди. Ҳар битта одам ҳисобда, ҳар бирининг ўз ўрни бор... Абитуриентлар олдинда ўзларини нима кутаётганидан бехабар, имтиҳон топширишарди...

Шундай, осмонда самолёт, пастда болаларнинг пайдо бўлиши бирданига рўй бермади.

Учувчи эрталаб туриб бамайлихотир ювинди, соқолини эринмай қиртишлаб, сўнг нонушта қилди. Чой устида узоқ Шимолда қолган оиласини, қизчасини эслади. Соғинч юрагини эзгани баробарида ғайратини жўштирди. Юмушини тезроқ тугатса эди... Моторни синчиклаб кўриб, заҳар-заққум керагича ортилганига ишонч ҳосил қилгачгина юқори кўтарилди. Район вакили картада кўрсатган участкани топгунича ҳам анча вақт ўтди...

Саҳар мардонлаб икки этакдан пахта териб, энди шийпон ҳовлисида нонуштага ўтирган болалар учун эса ҳаммаси томдан тараша тушгандай бўлди. Самолёт қолдирган оппоқ из бошларига ёғилди. Димоқлар ачишди, кўзлар ёшланди, аллакимнинг қусгани эшитилди. Ярим хезланган Мабат тиззалари қирқилгандек қайта чўкди, сўнг оҳиста, саҳнада ўлишни машқ қилаётган артистдай оҳиста пастга қулади...

Учувчи болаларни кеч кўрди. Кўрди-ю, эсхонаси чиқиб кетди — бу биёбонда болалар қайдан пайдо бўлди? Энди... энди кеч эди — заҳар шувиллаб қуюларди. Учувчи эс-ҳушини йиғиб олгунча самолёт даланинг нариги бошига етди. Болаларнинг қачон, қаердан келганини билмоқчидай қайта шийпонга қараб учди. Аммо унга етар-етмас ўнг қанотида алланарса қарсиллади, шунинг баробарида самолёт чапга боса бошлади. Шийпондан зўрға ўтди. Самолёт пасая-пасая пахтазорга қулади.

— Стойте, буду стрелять!

Учувчи қўлида тўппонча кўриб, ёпирилиб келаётган болалар жой-жойларида қотишди. Қўрқоқ, хасис! Болалар, нима, шу темир қутингни еб қўярмиди? Шунчаки, ҳаётда қулаб тушган самолётни энди кўришлари, қизиқ-да, роса томоша қилишмоқчи эди, сен эса... Болалар орқароққа тисарилиб, чап қанотга ёнбошлаган самолётни ярим доира шаклида ўраб олишди. Учувчи кабинага чиқди. Рацияда ким биландир бўғилгудай бақириб гаплашгани эшитилди...

Дала йўлини чангитиб келаётган машиналар кўринди. Олдинда ваҳимали сигнал бериб, яшил чироғини ўчириб-ёндирганча милиция машинаси келарди. Орқадаги «Уазик»дан совхоз директори, бригад, Исмоил Мардаевлар тушишди.

— Хўш-ш, кимнинг кароматн бу? — Исмоил Мардаевнинг зуғумли саволи Умарни шоширди.

— Ғиёс... қўлида темир кўрувдим, «отма» демоқчи эдим.

Болалар орасида Ғиёс кўринмасди. У шийпонда, инграб ётган Мабат бошида қолганди.

Уни милиция машинасига чиқаришди. Милт-милт ўчиб-ёнаётган кўкиш чироқ, чийилдоқ сирена чўл сукунатини бузиб кетди.

* * *

Ғиёс бир ҳафтадан сўнг қайтиб, эшитгани шу бўлди: уни Исмоил Мардаев таниш-билишчилик қилиб, кафилликка олиб чиқарипти, қамалиб кетса, у ҳам қуруқ қолмаскан. Самолёт ремонтига кетадиган маблағни тўлайдиган бўлиб, ишни босди-босди қипти. Болаларнинг икки ҳафталик иш ҳақларини совхоз самолёт ремонтига ўтказипти. Қийин-қийин, бригадга қийин бўпти: «кейин ҳисоблашамиз», деб курсга анча-мунча пахта ўтказворган экан, ҳаммаси ремонттталаб самолётдан олдинроқ осмонга учипти.

Ғиёсга буларнинг бари майда, арзимас гаплар бўлиб кўринди — анча улғайиб қайтганди у. Атрофга олазарак тикилди, Мабат кўринмасди. Гап ораси қизлардан билди — касалхонада, аҳволи оғир экан. Эшитди-ю, чек-чегарасиз чўлга сиғмай қолди. Болалардан киши билмас узоқлашди. Йўл-йўлакай олмазорга кирди. Бир ҳафтанинг нари-берисида қаҳрабодай сарғайган олмалар ер билан битта бўлиб ётарди. Сирти бужмайган, пахтадай юмшоқ эди улар. Ғиёс фуфайкаси чўнтакларини тўлдириб олди.

Кеч кузак — кунлар бир чимдим. Ғиёс касалхонани топгунича хуфтон бўлди. Ҳамшира у тутқазган олмаларни иккинчи қаватга опчиқиб кетди. Анчадан сўнг келиб Мабатнинг тушолмаслигини, деразадан қарашини айтди.

Ғиёс уни дабдурустдан таниёлмади. Ранги-рўйи қўлидаги олмалардай сап-сариқ, хивичдай ингичка тортган қиз деразадан мўлтираб турарди.

«Мабатим, шўрликкинам, мунисгинам менинг...»

«Сизга нима зарил эди, ҳайронман, нега бошқалардай томошабин бўлиб қолмадингиз, ахир азоб чекиб...»

«Қўявер, ўзингни ўйласанг-чи...»

«Мен... мен... энди қийин шекилли».

«Мабат!..»

«Биламан, ҳаммадан ҳам сизга оғир бўлади, кўриб турипман. Начора, кўнгил дегани бебош бўларкан, ихтиёр ўзимда бўлса эди...»

«Мабат!!.»

«Одамда кўз фақат юмилиш олдидангина чини билан очиларкан. Ҳозир мен ҳаммасини, дилингиздаги ўйларингизгача кўриб, билиб турипман, афсус, энди кеч...»

«Ма-а-бат-т!!»

«Майли, бора қолинг энди. Тўғриси, чарчадим. Олмалар учун раҳмат!»

Мабат, кўзлари лим-лим ёш, хижолатли, синиқ жилмайди, олмалардан бирига лаб босди. Ҳаял ўтмай юқорида, совуқ, шаклу шамойилсиз ойналаргина қолди.

Тун гўё Ғиёснинг дилидан бошлаб чўкди. Ташқари чиқди, кўнгли ичкарига, ойналарга боғланган экан, узоқ кетолмади, изига қайтди. Ҳуш-беҳуш ойнага тикилиб тураверди. Қанча турганини билмайди, бировнинг «ҳўў, ўғлим», деб чақиришидан сергак тортди. Қоровул экан.

— Анчадан бери қарайман, бир жойда тек турипсан, эсончиликми, ўғлим?

— Ҳа, пахтада эдик, синглим...

— Ишқилиб, пахта ҳам омон бўлсин-да. Уни деб чўлга келадиганлардан касалхонага тушадиганлар кўп. Инфекцион тўлганидан унинг ҳам касалларини бизда ётқизишаяпти. Ичкари кир, ўғлим, исиниб ол.

Қоровулхона чоғроққина, иссиқ экан. Чорпоя нақ эшиккача келган, бурчакда тунука печка, унинг устидаги қумғон биқирлаб қайнаяпти. Ғиёс чорпояга омонатгина ўтирди. Қайноқ, аччиқ чой чарчоғини ёзди. Чолнинг кўпни кўрган одамларга хос вазмин, осойишта товуши, хонадаги ўзи каби одми жиҳозлари, ўртага ёзилган қийиқчадаги бир ҳовуч майизу туршак — буларнинг барчаси Ғиёсга беғам болалиги, қишлоғини эслатди. Дилига хотиржамлик инди.

Вақт алламаҳал бўлганда, ёнма-ён солинган ўринга киришаркан, Ғиёс ойнадан ташқарига — иккинчи қаватнинг қадрдон деразасига қараб олди. Қоронғи ойналардан Мабат кўрингандек бўлди. Кўнглидаги ҳали ҳеч ким ҳеч қачон эшитмаган сўзларни унсиз такрорлади: «Мабатим, шўрликкинам, мунисгинам менинг...»

...Мана, улар қўл ушлашганча юқорига чиқишаяпти. Олдинда Музчўққи кўкрак кериб турипти. Юқорилаган сайин у узоқлашаётгандай туюлади. Қишлоқ ортда, пастда қолди. Мабат ҳарсиллайди, мадори тобора қуриганидан Ғиёсга кўпроқ суянади. Қилт этган шабада йўқ, мусаффо ҳаво томирларга қондай қуюлади, дил шу тоғ қадар юксалгандай, бор ғубору гардлардан фориғлангандай... Бир уюр оппоқ булут оёқларига бош урди. Гўё уларни тоғ кўксидан юлиб олди-ю, оҳиста юқорилай бошлади. Олдинда Музчўққи...

Кўзи илинган экан, машина товушидан сергак тортди. Шоше-пиша иккинчи қават деразасига қаради — чироқ ёниқ эди. Оқ халатдаги одамларнинг бесаранжом ҳаракатларини илғади. Биров дераза томонга алланимани суриб келди — осма уколь... Ғиёс кўзларини юмиб, очди. Ҳеч нарса ўзгармади. Сапчиб турди, наридан бери кийиниб ташқарига отилди.

Мана, ўрта ёшлардаги аёл дераза олдига келди. Олмаларни қўлга олди, қайта-қайта ҳидлади. Ортига бурилиб, кимгадир гапирди. Ҳамшира чопиб келиб деразани очди, олмаларни бирин-кетин пастга ирғитди. Сап-сариқ олмалар дупурлаб Ғиёснинг оёқлари остига келиб тушди. Мабатнинг юзидайин сариқ олмалар...

Очиқ ойнадан боягн аёлнинг таҳдидли товуши эшитилди:

— Ҳайронман, нега олгансиз, заҳар, турган-битгани заҳар-ку ахир!..

Ғиёс сесканиб тушди. Юрагини қоп-қора алланарса ғижимлади-ю, қайта бўшатмади. Оғриқу аламдан кўзларига ёш тўлди. Иккинчи қаватга қандай отилиб чиқди, ўзи ҳам билмайди. Мабат ётган палатага етдим деганда аллакимнинг пиқ-пиқ йиғлагани эшитилди. Эшик очилиб, остонада кўзлари йиғидан қизарган, ўпкасини босолмай пиқиллаётган ҳамшира кўринди. Ғиёс ўзини ортиқ тутолмади — кутилмаган дарднинг зўридан тиззалари букилди, бошини чангалаб қолди.

Анчадан сўнг елкалари титради...

Илҳом ХАСАНОВ.

Редактор А. Ғ. МУХТОРОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

8 ИЮЛЬ, ЖУМА

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Лахтак ва булутча». Мультфильм.
10.00 **«Фидойи шахслар». КПСС Бутуниттифоқ XIX конференцияси қатнашчилари билан учрашув.**
10.45 Янгиликлар.
10.55 Рус халқ қўшиқларини Е. Устинова ҳамда В. Соморов раҳбарлигидаги темврли баянчилар ансамбли ижро этади.

* * *

16.00 Янгиликлар.
16.10 «Қайта қуриш прожектори».
16.20 «Замондошимиз портрети». «Ҳаётмисан ҳаёт». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Новосибирск).
16.50 «Улар ва у». Фильм-концерт премьераси (Ереван).
17.10 Туркманистон телевидениесининг программаси.
18.15 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув.
18.45 «Фан: назария, тажриба, практика». Энергетика муаммолари.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.35 «Зарбли чолғулар учун музика». Фильм-концерт.
20.10 «Олам кинокамера кўзгусида». Тошкентда бўлиб ўтган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари X халқаро кинофестивали материаллари асосида.
21.20 «Қайта қуриш прожектори».
21.30 «Время».
22.00 СССРда Ҳиндистон фестивалининг тантанали ёпилиши. Совет—ҳинд қўшма гала-томошалари. «Олимпия» спорт комплексидан олиб кўрсатилади.
00.35 «Нигоҳ». Тунги информацион-музикали программа.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.20 Илмий-оммабоп фильмлар.
9.45 «Рассомлар ҳақида ҳикоялар». СССР халқ рассомлари С. ва А. Ткачевлар.
10.15 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.45 РСФСРда хизмат кўрсатган артист А. Корсаков чалади.
11.05 «Ўн олти ёшлилар». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
12.10 «Радист қутисидан олинган ҳарф». Мультфильм.
12.30 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
13.00 Спорт майдони. «Нотаниш қиз портрети». Телевизион ҳужжатли фильм.
13.30 «Қувонч—бу қўшиқ». Болалар учун фильм («Экран»).
14.20 Янгиликлар.
14.30 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Самарадаги ташвишли тунлар». 3-серия.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.35 «Билса ҳазил, билмаса чин». Сатирик кўрсатув.
19.30 Ҳужжатли фильмлар экрани. «Прокурор учун биография». Ҳужжатли фильм премьераси (Ғарбий Сибирь кинохроника студияси).
20.20 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.35 Енгил атлетика. СССР чемпионати. Таллиндан кўрсатилади.
21.20 «Қайта қуриш прожектори».
21.30 «Время».
22.00 Футбол. СССР чемпионати. «Днепр» — «Зенит». Днепропетровскдан олиб кўрсатилади.
23.50 Янгиликлар.

● ЎзТВ

15.30 Болалар учун фильм. «Дўстим, Колька».
16.55 «Абитуриент-88». Биология.
17.25 «Очиқ дарс». «От спорти байрами». Ҳужжатли фильмлар.
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Дўстлик маршрутлари бўйлаб».
19.00 «Ҳиндистон хотин-қизлари». «Санъат олами» туркумидан (рус.).
19.30 «Халқ контроли экрани». Самарқанд шаҳрида ёрдамчи хўжаликларни ташкил этишда халқ назоратчиларининг роли ҳақида.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.15 «Комсомол прожектори». Ўзбекистон комсомолининг қурилиш объектларида.
20.30 «Ахборот».
20.50 **«XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан».** «Демократия мактаби».
21.20 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қудратимиз — дўстликда». Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон телекўприги. 1-кўрсатув.
23.20 «Созандалар ҳақида ҳикоялар». М. Шокиров.
24.00 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Мишук». Телевизион бадиий фильм.
20.35 «Сифат — бош мезон». «Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида давлат қабули.

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.20 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Фонтан олдида учрашамиз». Бадиий фильм.

Р — 09869 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. 2037.